

8736

శ్రీకారకాంబాయినమః

శ్రీ సర్వపురక్షేత్రమాహాత్మ్యము

(కూచిమంచి తిమ్మకవి కృతము)

ప్రథమమద్యము 1,000 పాదములు.

కాకినాడ :

పట్టమట్ట శేషగిరిరావుగారి జార్జిప్రిస్యందు ముద్రింపబడి

సర్వవరం దేవస్థాన ట్రస్టీలచే ప్రకటితము.

1949.

వెల రు 0-10-0.

విజ్ఞాపన

ఆర్యులారా,

రమారమి యాత్రేడు సంవత్సరములనుండి యీగ్రంథముకొరకుఁ బ్రయత్నించగా శ్రీ సర్వవరం దేవస్థానములో 'ఆనరతీ సూప్తర్వైజరు' అగు శ్రీ కె. ఆర్. ఎస్. నారాయణరావుగారికి పుస్తకము కాకినాడతాలూకా పంపూరువాస్తవ్యులగు శ్రీ అవసరాల అచ్చన్నపంతులుగారి కుమారుడు రిజైరుపోలీసు అసిస్టెంటు ప్రాసిక్యూటరు ఇనస్పెక్టరు శ్రీ వెంకట అప్పారావుగారియొద్దనున్నటులఁ దెలియవచ్చినది. ఆయననడిగిన తక్షణమే యా నందముతో నీప్రతిసమర్పించినందులకు వారికిని, దానినచ్చొత్తించుటకు ననుమతిఁ గోరగానేయుసగిన శ్రీ హిందూరిలిజయన్ ఎండ్కో మెంటుబోర్డు వారికిని, మాకృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములు.

ఇట్లు

కొమ్మిరెడ్డి సూర్యనారాయణమూర్తి.

మేనేజరు ట్రస్టీ.

సర్వవరం దేవస్థానము.

ట్రీస్టులు.

1. దివ్యబహదరు శ్రీకొమ్మరెడ్డి సూర్యనారాయణమూర్తి నాయుడుగారు:
శుశేజంగుట్రీ.

2. శ్రీ వెండా రామకృష్ణయ్యగారు.

3. శ్రీ గుడిమెట్ల వెంకట్రావుగారు

4. శ్రీ బచ్చు చినవెంకట్రాయుడుగారు
అసోసియేటెడ్ ట్రీ.

5. శ్రీ కాప్లూరి రామచంద్ర సత్యనారాయణరావుగారు
ఆనంద్ మూల్యశ్రీ.

ప్రీతి క .

అపూర్వక భారచనాయోగంబునం బ్రసిద్ధి గాంచిన సర్వపురమాహా త్త్వంబును నచ్చ తెనుంగుగ బృములలో నొక్కడై వన్నె కెక్కిన నీలాసుందరీ పరిణయంబును శ్రీమత్కూచిమంచి తిమ్మకవిప్రణీతములు. ఈతిమ్మయ లోకంబున నభినవవాగనుశాసనుఁ డనియుఁగవిసార్వభౌముఁ డనియు బిరు దులఁ గాంచిన మహాకవి

ఇతఁడు నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. కౌండిన్యసగోత్రుఁడు. బయ్యనామా త్త్వనిమునిమనుమడు. ఇతనిపితామహుడుతిమ్మయ. తండ్రిగంగనామాత్మ్యుఁడు. తల్లి లక్ష్మమ. జగ్గన సింగన నరనసయు నితనిబెదతండ్రులు. వీరమ పాపమ యును మేనత్తలు. రాజనయు జగ్గనయు సూరనయు సహోదరులు. తిమ్మ నయు సింగనయుఁ బెదతండ్రికొడుకులు. భార్య బుచ్చమ. ఈతని నివాస స్థలము గోదావరీమండలమందలి *పీఠికాపుర సంచానములోని కందరాడ యను గ్రామమనియు నితఁ డాయూరికరణ మనియుఁ దెలియవచ్చుడిని. ఇతఁడు పుట్టి పెరిగినతావు చంద్రమపాలెము.

ఇతఁడు దెందులూరిలింగనారాధ్యదేశికేంద్రదత్తమాహేశ్వరాచార్య వృత్తిరతుఁడైనను గేవలశైవుఁడు గాక యద్వైతమతమే యవలంబించినట్లు లితనిగ్రంథములవలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది. కావుననే భావనారాయణ స్వామి తిమ్మకవికి స్వప్నమునందు సాక్షాత్కరించి.

“శివునకు నాకును భేదము యవమాత్రము లేదు.

కృతులు శంభునకడినసత్కీర్తి నీవు ప్రతిభ మెఱయంగ నొక్కసత్కృతి నొనర్చి మాకు నర్పణసేయు.”

మని కోరఁగా గ్రంథమును రచించి యాదేశునకు సమర్పించినట్లు లీసర్వపుర మాహాత్మ్యములోఁ దెల్పబడియున్నది.

ఈకవి పీఠికాపురసంచానమునకుఁ బ్రభువైనరావుమాధవునికాలములో నుండి కృతులువ్రాసి కవిసార్వభౌముఁడు లోనుగా బిరుదులంబడసి యున్నట్లు

* పీఠికాపురమునకే పీఠపురమనియు, లీతపుర మనియు నామాంతరములు. దీనికివృద్ధు డీతాపుర మనిపరసిద్ధి.

తెలియుచున్నది. ఈతని కెండవకృత్యముగు రుక్మిణీపరిణయము హూణశకము 1715 సంవత్సరమున రచియింపబడియుండుటచేతను నీతనికడపటికృత్యముగు శివలీలావిలాసము హూణశకము 1756 వ సంవత్సరమందు జేయబడియుండుటచేతను నీతిమృకవి హూణశకము పదునెనిమిదవ శతాబ్దారంభమునకుఁ గొంచెము పూర్వము జనించి తచ్చతాబ్దమధ్యముదాక జీవించియుండినట్లు గనబడుచున్నది

ఈకవి రచించినగ్రంథములలో నిప్పుడు ప్రస్తుతము లైయుండున వేవనఁగా.

1. రాజశేఖరవిలాస మనునామాంతరముగల భక్తాణచరిత్రము.
2. హూ. శ. 1715 వ సంవత్సరమున రచియింపబడిన రుక్మిణీ పరిణయము.
3. సింహచలమాహాత్మ్యము.
4. నీలాసుందరీపరిణయము.
5. లచ్చితెనుఁగు రామాయణము.
6. సారంగధరచరిత్రము.
7. సాగరసంగమాహాత్మ్యము.
8. హూ. శ. 1740 వ సంవత్సరమున వ్రాయబడిన లక్ష్మణసారసంగ్రహము.
9. బ్రహ్మపురాణోక్తముగు గోవావరీఖండమందలివృద్ధ స్రవంతీసరిత్వతిసంగమ మాహాత్మ్యమునకుసరించి హూ. శ. 1750 సంవత్సరమందుఁ దెలుఁగుగావ్రాయబడిన రసికజనమనోభిరామము.
10. హూ. శ. 1754 వ సంవత్సరమున రచియింపబడిన సర్పపురమాహాత్మ్యము.
11. హూ. శ. 1756 సంవత్సరమందు వ్రాయబడిన శివలీలావిలాసము.

ఈగ్రంథములేగాక యనేకశతకపద్యకావ్యము లీకవిరచించినట్లుకన్పట్టుచున్నది.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వర విజయవిలాసమును వ్రాసినగణపవరము .
వేంకటకవి కీవలన్నియాంధ్రగ్రంథముః వ్రాసి కీర్తిగన్నవాఁ డితఁడొక్క
రుఁడే. శివలీలావిలాసము కడపటఁగవి తా నాప్రబంధమును ముప్పదియొక్క
దినములో రచించినట్లు వ్రాసియుండుటంజూడ గా నీతనికవితాధోరణి యన
గ్గళప్రవాహమువంటిదని చెప్పవచ్చును.

ఈతనికవిత్వము ప్రాయశః కులశబ్దసౌప్తవముగలదై మేలైనశయ్య
తోఁగూడి చదువునపుడు చెవులకింపె యుండును. కావుననే యీతనిచుట్టం
బైన యేనుఁగులక్ష్యణకవి యొకప్పుడీతని కవిత్వంబును శ్లాఘించి తనసమీప
ముననున్న పండితులం జూచి

“ హాటకగర్భనఘోరీ లాటనచలితాంఘ్రినూపు రారావశీ”

పాటచ్చరములు తేనియ తేటలు మాకూచిమంచితిష్టుయమాటల్”

అని చెప్పినట్లు ప్రసిద్ధికలదు. ఇతనివంశమునఁ బుట్టినవారికెల్లఁ గవిత్వరచనా
సామర్థ్యం బొక్కంతయేని నలవడియుండక పోదు.

న ర్ప పు ర మా హా త్మ్య ము

[పథమాశ్వాసము.

శ్రీయును నీళయుఁ ధరయుఁ ♦ జేరి భజింప నిలింపు లింపుగాఁ
బాయక సామగానరుచిఁ ♦ బ్రస్తుతిసేయ నుపర్గశేషు ల
త్యాయతభక్తిగోల్వ నన ♦ పాయసుభోన్నతిఁ బొల్పుభావనా
రాయణదేవుఁ డిచ్చు నభి ♦ లైకశుభంబులు భక్తకోటికిఁ.

—♦— ఇష్ట దేవతాది ప్రార్థనము. —♦—

సీ. సనకాదిమునిమనో ♦ బిము లాటపట్టులు, హరియురస్థలముసింహాసనంబు
సకలబృంహారక ♦ సతు లూడిగపుఁజెలుల్, పాలుపారుపా లేఱు ♦ వృట్టినిల్లు
నలు మొగంబులవేలు ♦ పుల పెద్దతొలుపట్టి, జగతీసతీమణి ♦ సవతిమిన్న
కలువలచెలికాఁడు ♦ గాదిల్సిందోడు, బ్రహ్మాండములు రంగ ♦ భవనములును

తే. గాఁగ వేదాంతవీధులఁ ♦ గలసిమెలయు, నఖిలలోకైకజనయిత్రి ♦ కూదిదేవి
యిందిరాసుందరాంగిమ ♦ న్మందిరమునఁజెలఁగినిత్యంబునృత్తంబుసేయుఁగాత

ఉ. శ్రీనగజాఘనస్త్వనవి ♦ సృత్వరసంకుమృద్యైణనాభిపం

కానిశవాసితస్ఫుటభు ♦ జాంతరుఁ డిందుసుధాపయస్పద్య

గూఢమతఃసీని పీఠపుర ♦ కుక్కటలింగమహాప్రభుం డశే

మానతభక్తపాలన ప ♦ రాయణఁడివుత మాకభీష్టముల్.

3

క. మగనిసగమేన నెలకొని, ముగురంబలయందు నాది ♦ మూలంబగుచున్

జగ మేలుసర్వమంగళ, జగమే లిడుఁగాత మాకు ♦ సమ్యక్కరుణన్,

ఉ. పాయక తమ్మిగద్దె నన ♦ పాయసుభోన్నతి నుండి దేవతా

నాయకముఖ్యులున్ మునిజ ♦ నప్రవరుల్ గొలువన్ జగంబు ల

త్యాయతలీల నేలుచెతు ♦ రాననుఁ డానర్కణైకబుద్ధి దీ

గ్ధాయురభీష్టితార్థము లు ♦ దారత మూకు నొసంగుఁగావుతన్.

5

శా. పాణిద్వంద్వము మోక్షి మౌక్తికీడుదు శుం • భద్రంభరీవేణికిన్
మాణిక్యాంగదమేఖలావలయస • మృగూభవణశ్రేణికిన్
వీణాపుస్తకపాణికిన్ సురుచిరో • ర్వభృన్నిభశ్రోణి క
శ్రీణక్షేమకటాక్షరక్షితమహా • గీర్వాణికిన్ వాణికిన్.

6

చ. కరములఁ దోయిలించి కుతు • కంబున నిచ్చలుఁబ్రస్తుతింతు భా
స్వరగుణవంతునిన్ సకల • సత్కవిజాలవనీవంతునిన్
జిరకరుణానిశాంతుని వి • శిష్టజనావసనుప్రశాంతునిన్
సురతరుమంజరీనిభయ • శోహరిదంతుని నేకదంతునిన్.

7

చ. ముదమునఁ గేలుఁదామరలు • మోక్షి నమస్కృతులచరింతు బ
ల్లిదుఁ డగుదెందులూరికుల • లింగయస్థగునాథమూర్తికిన్
సదమలశీలికిన్ ద్విపుర • సంచారపాదసరోరుహాళి కు
స్మదపరవాదిమండలత • మస్సముదాయమయాఖమాలిన్.

8

సీ. గురుతరకౌండిన్యఃగోత్రవిఖ్యాతుండు, బయ్యనామాత్యుఁడే • ప్రభునితాత
నిరతాన్నదానవ • త్స్థితయశస్సాంద్రుండు, తిమ్మననచివుఁడే • ధీరులండ్రి
ఘనులు జగ్గనయః సింగనమంతియునునర, సన్నయు నేధన్యఃననుజవరులు
తిమ్మయాఖ్యుఁడనే బ్ర • ధితులు సింగనయు జ, గ్గనయు సూరనయు
నే • యనఘసూను

తే. లతులమతిరాజమాంబయే • యధిపుజననియతిపతివ్రతల్క్యే • చతురుగాః
యట్టిశ్రీకూచిమంచివఁ • శాచిచంద్రమజ్జనకుగంగనామాత్యుఁమదిదలంతు.

తే. వ్యాసవల్మీకభవ కాళిదాసమాఘ, చోరభారవి బాణమ • యూరభోజ
దండిభవభూతిమఖ్యవిద్వత్కవీంద్ర, శేఖరులనెంతుఁగావ్యసం • ద్ధికారకు.

తే. నామది నెప్పుడుం దలఁతు • నన్నయఁ దిక్కన నెట్టిపెగ్గడన్
భీమకవీంద్రు భాస్కరుని • వీరకవీంద్రుని రంగనాథునిన్
సోమునిఁ బోతనత్కవిని • సువ్రాతులై బహుశాంధ్రకావ్యముల్
నేమ మెలర్పఁ జెప్పియవ • ని న్నుతిగన్న మహానుభావులన్.

11

క. కకపు లనువారు గలుగఁగ, సుకవులకుఁ బ్రకర్షగలిగె • సులభంబుగ నూ
రకయే భవనోపకృతులఁ గుకవుల నిరసింపవలదు • గుణమాన్యులకున్.

12

వ. అని నిఖిలదేవతాప్రార్థనంబును గురుచరణస్మరణంబులు మహాకవివర్ణనంబును గావించి యేనొక్కపుణ్యచరిత్రంబు రచియింపంబూనియున్న సమయంబున నొక్కనాడు.

13

స్వప్నవృత్తాంతము

సీ. తెలిదమ్మి రేకులఁ దెగఁకుకన్నులవాడు, తొగవిందు నగుముద్దుమొగము
వాడు
వలమురియును జుట్టువాలుఁబూనినవాఁడు, సిరియు మచ్చయు నెదఁబెర
యువాఁడు
తొలుమొగుల్ లేగజిగి దొరయు నెమ్మొయివాఁడు, జాళువాహారెబ్బట్టు
సాలువాఁడు
బలుదన్నుకెంపుతొపతకంబుగలవాఁడు, వలతేనిగ మకించుఁచెలుపువాఁడు
సే. చొక్కటపుఁబక్కిరాచక్కినెక్కువాఁడు, సర్పపురినుండి జగములుసాకు
వాడు
భావనారాయణుఁడుమహాప్రభుఁడునాకు, నెలమిగలలోనఁబొడగట్టియు
ట్టు లనియె.

సీ. ప్రాధిస్థై రుక్మిణీ పరిణయంబును సింహశైలమాహాత్మ్యంబునీలపెండ్లి
కథయును రాచశేఖరవిలాసంబును, నచ్చతెనుంగురామాయణంబు
సారంగధరనరేశ్వరచరిత్రంబు సప్తార్ణవసంగమాహాత్మ్యకంబు
రసికజనమనోభిరామంబు లక్షణ, సారసంగ్రహము నింపారఁ గూర్చి

తే. కృతులు శంభునకేడినసత్కృతివి నీవు, ప్రతిభమెఱయంగ నొక్కస
త్కృతియొనర్చి
మాకు సర్పణసేయు నెత్తుదిదల్లిర్పఁ,దిమ్మకవిచంద్ర ముదితసుంధీకులేంద్ర

క. శివునకు నాకునుభదము, యవమాత్రము లేదు నేనయతఁ డాతఁడ నే
నవిరళమతి సర్పపుర,ప్రవిమలమాహాత్మ్య మాంధ్రీభాషంజెవుమా. 16

వ. అని యానతిచ్చి యప్పరమేశ్వరుం డంతర్హితుఁ డైన నేనునత్యంతసంతుష్టాంతరంగుండనై.

17

—H మ వ్యం త ము లు —H—

- క. నారదమునిపూజితపద, నీరజునకు సకలభువనః నిర్మాణకళా
పారగునకు నతజనసుర, భూరుహునకు విమలభయదః భుజసారునకుఁ. 18
- క. కలశాబ్జకన్యకాకుచ, కలశాంకితగంధసారః ఘనసారవిని
ర్మలసారభసంవాసిత, కలితోన్నతవత్సనకునుః గమలాక్షునకుఁ. 19
- క. శారదసీరద నారద, పారద నీహరహరః పాటీర సుధా
పూర దరాచితయశున క. పారదయాస్వాతునకునుః భగవంతునకుఁ.
- క. పతగాధిపకేతనునకు, శతధృతిముఖనిఖలదివిజః సంఘాతప్ర
స్తుతచరణసరోరుహునకు, శ్రీతజనహితచరితునకునుః జితదురితునకుఁ. 21
- క. స్వర్పతిసుతచరణునకున్, దర్పిస్తదనుజకులవిః దారణునకుఁ గం
దర్పాయుతసుందరునకు, సర్వపురాధీశునకునుః జగదీశునకుఁ. 22
- వ. సమర్పణంబుగా నారచియింపం బూనినసర్వపురక్షేత్ర మాహాత్యంబును
పుణ్యచరిత్రంబునకుం గణావిధానం బెట్టి దసఁ.

—● కథా ప్రస్తావన —●—

- క శ్రీకమలాధిపపదనా, శ్రీకథ్యానానుమోదః లీలానిరతా
స్త్రీకమహిమాతిశయచూ, రీకృతభవదోషుః ఉంబః రీషుః ఉ దనరుఁ. 24
- తే. ఆమహీపాలకులసార్వభౌముః శ్చోక్తానాం వేడుకతోనభాంతరమునందు
సకలబుధబంధవామాత్యః సహితుః ఉగ్రుః, దవిలి పేరోగంబున్న
యవసరమున.
- క. ఘనుః ఉ వసిష్ఠమహాముని, చనుదెంచిన నతని కెదురుఁచని నతులిడి తో
డొనితెచ్చి యర్హ్యపాద్యము, లొనరఁగనిడి యుచితపీఠినునిచి కడంకఁ.
- ఆ. కొంతదడపు విహితః గోష్ఠిసంభాషించి, యంతమానిజూచి యవనివిభుః ఉ
భువనవంద్య సర్వపురమాహాక్షేత్రమా, హాత్య మేవినంగంభిలషింతు.
- సీ. అరయంగ సర్వపురాఖ్యాన మెట్టిది, భావనారాయణదేవుఁ ఉచట
నేమిటి కుదయించి యిలనున్నవాఁడు త, దేవు నెవ్వాఁడు ప్రతిష్ఠచేసె

నందులఁ గల్గువుఁ ణ్యసరోవరములెవ్వి, యత్త్రములఁ గుంకుఁ లాడినట్టి
ఫలమవి యెట్టిదిఁ ప్రాచుర్యముగనిది, వినఁదండమునఁ జాలఁవేడ్క యొదవె
తే. నీ సమ స్తంబు దెలియనాఁ కెఱుగఁజెప్ప, వలయునని వేడుకొనిన నశ్వసు
మత్రీశుఁ

గాంచి మునిమాళి నెయ్యఁబుఁగడలుకొనఁగ, నలర వినుమనియిట్లనిఁ దెలు
పఁదొడఁగె.

సీ. ఘనమానిమఘఘామఁ కనదంబుదన్దామ. శేముషీపరినటఁచిఘనరంబు
పరమతత్త్వవిచారఁ పండిత్యనైపుణీ, విగతవైరసమస్తఁ మృగకులంబు
గంధర్వగజరాజఁగామినీజనచిత్రీఁసంగీతముదితభుజంగమంబు
విమలమేధోదితఁవేదశాస్త్రపురాణ, పఠనసముల్లసఁతృతగచయము

తే. లాలితోత్తాలదివ్యరఁ సాలసాల, పల్లవలవానుభవమత్తఁ పరభృతౌఘ
మాఘగీఘర్యఁనదసఁమాకులంబు, పుణ్యగణ్యంబునైమిశఁరణ్య మలరు

క. గాలవకాశిక కలితో, ద్వాలక శౌండిల్యముఖ్యఁ తతపుణ్యతరుల్
లీలంగ్రాలగశుభఫల, మూలంబై యివ్వనంబు మురువున నలరున్. 30

తే. అవ్వనంబునవేదవేదాంతవిదుఁడు, భగవదంఘ్రిసరోరుహఁభక్తియుతుఁడు
ఘనుఁడు విజితేంద్రియుఁడుజితఁకాముఁడనఘుఁ, డలరుశౌనకుఁడనెడుమఁ
హర్షివరుఁడు

సీ. హరిపదభ్యాసతత్పరులుగొందఱుగొంద, అవిరళాచ్యుతకథాశ్రవణానిరతు
లశ్రాంతజపపరాఁయణులుగొందఱుగొంద, అగ్నికార్యనిరంతరాభిరతులు
నిగమాగమాంతపాఠగులు గొందఱు గొంద, అబ్రాహ్మపూజనా యత్త
మతులు

సతతయోగాభ్యాసఁచరులుగొందఱు గొంద, అఖిలపురాణరహస్యవిదులు
తే. నగుచుభగవద్గణస్త్రుతిఁనహరహంబు, నగుచునాడుచు బొడుచుమిగు
లవేడ్క

నశుకణముల నెరవుచునమ్మహాత్ము, సభజరింతురుపరమర్షిజనులులీల.

తే. వచ్చెనచ్చెరువారనశ్వసమునకును, సకలజనవంద్యుడగుకుంభసంభవుండు
మాధవార్పితవృదయతామరసుఁడైన, యమ్మహాముని దర్శించునభి
మతమున. 31

వ. అట్లువచ్చి.

34

లే. గోమతీతీరమందారభూమిరుహస, మీపవిధుకాంతమణివేదిమీదమోద
మమర నాసీనుడైనహంసాంశుఁ బోలి, యున్నయమ్మనిగని ద్విజుఁ
లుత్సవమున.

క. వందనము లిడియమందా, నందంబున నపుడెక్కిన్నంబగువిడితా
రందలు శౌనకునకు నా, చందంబెఱిగింప నతఁడుసంతస మెసఁగె. 36

క. కడువడినరిగి యగస్త్వనిఁ, బూడగని యర్హుడవిధులఁ ♦ బూజించి నయం
బడరనతులూసఁగియాతని, దొడుకొనితనమనికి కెలమితోడంజనియె. 37

క. చని యర్హాసనమున న, య్యనఘం గూర్చుండఁజేసి మతనియనుజ్ఞన్
విన యావనతుండై తా, నునుదగఁగూర్చుండి పలి కెనూల్కొనుభక్తి. 38

సీ. మునినాథవిస్మయంబుగ మీరలిందు వేం, చేయుటకతిన నేఁజేసినట్టి
తపముసిద్ధించె నెంతయుఁగృతార్థుడనెతి, సరగనాజన్మంబుసఫలమయ్యె
మీపదస్పర్శచేమేటిపుణ్యంబుల, కాకరంబయ్యె మఁదాశ్రమంబు
భవదీయదివ్యకృపానిరీక్షణమున, నితనాకు దుర్లభంబెద్ది కలదు

తే. నేనుసీయాజ్ఞదలమోచినిచ్చనిచ్చ, మెలఁగువాడనటంచునర్మిలివచించు
శౌనకునిఁజూచియక్కుంభంభవుండు, పలికెన్దినిసాంత్యనభాషణముల.

క. నినుఁబూడగనుకోరికచే. మునివర నేవచ్చినాడఁముదమున నిటకు
వినుమింతటికన్నబ్రయో, జనమేమియు లేదు నాకుఁబర్చింపంగె. 40

క. హరిసంవర్ధనమును శ్రీ, హరిభక్తులదర్శనంబునక్షౌంకు ఫలం
బరయఁగశ్రీవణంబులకుం, బరువడిదల్కఁగలువినుటఁఫలము ముసీంద్రా 41

సీ. మత్సరులెల్ల సింహత్వపులగుదురు, రాగాన్వితలు వీతరాగులగుదు
రజ్జు లెల్లనుజ్జానులగుదురు నిస్సప్తహు, లగుదు రెంతయుష్టుహాయా
భురెల్ల

మహాయథవదాశ్రమస్థలసంపర్క, మున సనివిశ్రుతంబుగ ధరితి
సన్నంగఁబడుటచే నేనిదిగనుఁగొన, నరుగుదెంచితిఁ ధన్యమయ్యెనేడు

తే. తాపసోత్తమ నీమహాత్మ్యంబు దలఁప, నరిదియనిపల్కుటయు వేడ్కఁ
నలరికుంధ
సంభవునిజూచి వేడియాశౌనకుండు, మృదుమధురవాక్పవీణతఁమెఱ
యఁబలికె.

తే. యతికులూత్తంసవినుముతఃత్వావబోధ, శీలుఁడవునీవునేడువేంచేసియుండు
నడుగుపెట్టినకతనమీరమరణనిన, యట్లకాఁగలది. కసంశయంబులేదు. 43

వ. అనిన నగస్త్యుం డిట్లనియె. 44

తే. సర్వలోకేశ్వరేశుఁడుఁసర్వకర్త, యఖిలకల్యాణసాగరుఁడమలమూర్తి
యాదినారాయణుఁడౌనతనిఁ దలచు, జనుఁ డశేషమహాకిర్తిఁపముల
బాము.

సీ. కన్నులుభవదంఘ్రిఁకమలదర్శనమున, మృదుకరిస్పర్శఁద్యుఁగిందియింబుఁ
ద్వత్పదాంబుజసుగంధమున ప్రఘాశేందియిం, బునుగడుసంతుష్టిఁబొందె
నింకఁ

జెవులుమీవాక్యనైఁధవము వినంగను, రసనమీవాక్కుధాఁరసముఁగ్రోల
నభిలసించుచునున్నవసఘాతఁగర్వేంద్రి, యసుఖావహంబయ్యెఁనఖిలశుభఫ

తే. లములుకొనగూడె భవదాగమమునమాకు, ననుచునత్యంతవిసయజ్ఞఁ
డగుచునాడి

కలశభవుఁ దద్ద సంప్రీతుఁగా నొనర్చి, యొమిదైవాఱఁ గ్రమ్మఱఁనిట్లు
లనియె. 46

వ. మహాత్మా విశ్వేశ్వరుండును విశ్వయోనియు విశ్వసృష్టయు జగత్ప్రభుం
డును సనాదినిధుండును శ్రీమంతుండును భగవంతుండును నగువుకుహ
త్తముండు సర్వగతుండై యుండియు. బ్రణామార్చనాదివిధంబుల నచట
నచ్చట గోచరుండై ప్రతిష్ఠానామాహాత్యైంబున తేత్త్రీప్రభావంబున
నర్చుకీప్రీతివశంబునఁ బూజాధిక్యత్యంబున సాక్షాత్కరుం డగుచుండువని
పౌరాణికజనంబువలన వినబడుచుండు బుణ్యశ్లోకుండును మహాభాగుం
డు నగునజ్ఞనాగ్ధుండు విశేషించియు నెచటనెచ్చట నధివసించి ప్రకా
శించుచుండు బురాణజ్ఞుండవు సమయండు వనఁబరగునీవలననేత్రత్పకారం

బు విశవలయునని మనంబునం గౌతుకంబు విస్తరిల్లుచున్నయది నీవిదినా
కుండేట తెల్లంబుగా నెఱింగింపవలయునని పార్థించిన విని యగస్త్యమహా
మునీందుఁ డతనికిట్లని యెలుపందొడంగె.

—|| కథారంభము ||—

క. ధాత్రి న్మునివర విష్ణు, ఔత్రింబులు పెక్కుగలవు • సిద్ధం బీష
న్మాత్రంబెక్కువయగునొక, ఔత్రిముగల దదియెరుంగఁజెప్పెదవినుమా
తే. పుడమిగోదావరికిఁదూర్పుఁకడనుదుల్యభాగకునుద క్రిటంబునఁబుచ్చిమమున
వారిరాశికిఁ గోసెఁడు • మేరసర్పపురమహాఔత్రిమభిరామఁగరిమ నలరు.
తే. పుణ్యకాసారసహితంబుఁపుణ్యశీలసంవృతముపుణ్యకాంతాప్రశస్తమగుచు
సర్వకామార్థదాయియై • సర్వపురము. భ్యాతినలరొందు మూఁడు
లో • కములయందు.

క. నరుఁడాఔత్రి మొకప్పుడు, పరువజిస్మరియింపవిడుచు • భవబంధము లా
సరసీజలముల మునిగిన, దురితౌఘము లెట్టివైనఁ • దొలఁగు మునీంద్రా.
తే. నారదసరోవరంబు న • సంతనరసి. ముక్తికాసారమును ననఁమూడుతీర్థ
ములు తరింపగజేయుఁబో • తలఁచినపుడె, సర్వదురితప్రహ్లా తా •
జంతువులను.

తే. వరదుఁడుకృపాంబునిధిభక్తఁవత్సలుండుభావనారాయఁడును దేవుఁడవట
దనరనారదమునికుఱోఁత్తమునిచేత, చున్నతిఁబ్రతిష్ఠితుండయియున్నవాఁడు

క. మందారశాఖలెఱుఁగున, వందారుకజనుల నెల్ల • వరఫలముల నా
నందింపఁగజేయుచు హరి యందంబుగబుధులుపొగడ • నందుండుజామీ

చ. అనుటయు శౌసకుండు విన • యాన్వితుడై కలశోద్భవుం గనుం
గొని మునినాథ నారదుఁడు • కోరికనేమిటి కందునజ్ఞనా
ర్దనునిఁ బ్రతిష్ఠచేసె విది • తంబుగ నచ్చటఁగ్లియున్నవా
వనసరసీత్రయంబును • వైభవమెట్టిదెరుంగజెప్పవే.

శేషుడు తపంబొనర్చుట

క. అన నాఘటభవుఁడట్లును, మునుకశ్యపుడనెను పరమ • మునికింగమా
వనితకుఁ బుట్టినవేపురు. తనయులు: బటుసర్పయావ • ధరులబ్రీముగన్.

తే. వారిపైఁదల్లి కొండొక • కారణమున, నలిగిశిషియింప నందఱునగ్నితప్పు
లైకృశించుచు నున్నచో • సం దనంతుఁ, డనెడుభజగేంద్రుఁడొకఁడు ర •
యంబవెడలి.

క. ధరఁ గలపుణ్యస్థలములు, దిరిగి తిరిగి మరలియుదధి • తీరంబున శ్రీ
హరినచ్యుతునభవురమే, శ్వరుఁగూర్చిమహాగ్రీతపమునలుపఁదొడంగెన్

తే. కుముదకన్ఠరకువలయ • విముకమల, సారసారభసహితకా • సారతీర
మున ననేకాములు నిష్టపూసిఘోర. తపముగావించె దివిజబృందములు
పొగడ 59

శా. అక్షిణోగ్రీతపస్సమాధి నటు నిఁగ్రాహరముల్ మాని య
బాక్షశ్రీపదపంకజాతయుగళ • ధ్యానావగాత్రాత్మకై
దీప్తంగ్రాలుచునున్నచో హరిరమాధీశుండు విష్ణుండు దా
సాక్షాత్కారముఁబొందె నభ్రీమున నాచక్షుశ్శీవసాన్వయిన్. 60

సీ. శంఖచక్రగదాసిఁశృంగాయుధములతో, భవ్యజాంబూనదాంబరముతోడ
వనమాలికావృత • వక్షస్థలంబుతో, శాస్త్రభశ్మీవత్స • కములతోడఁ
బద్మరాగాశ్మశుంభత్కిరీటంబుతో, నవరత్నమయభూషణములతోడ
సురుచిరహరినీలశోభితాంగంబుతో, నండబాధీశవాహనముతోడ

తే. నెలమిబ్రీత్యక్షమై మోల • నిలచియున్న; యాదినారాయణునిఁ బర •
మాత్మఁగాంచి
యలర దండప్రణామంబు • లాచరించి యురగకులభర్త దలవాంచి •
యూరకుండె. 61

తే. అపుడుకరుణాపయోనిధిఁయైనశౌరి, వానిగన్గొనియిట్లును • వత్స యిచట
నిట్టిదుష్కరతరతపంబేలచేసె దెవ్వఁడవు నీవు నీకోరిఁయెద్దిచెప్పు 62

క. ఉరగా నీతపమునకుం బరితోషమునొంది యేను • బరువడి నీకున్
వరమీనచ్చితి నడగుము కరమరుదుగ నెద్దియెనఁ • గడఁకముత్తున్

వ. అని పరమదయాళుండును భక్తవత్సలుండును నగుభగవంతుఁ డానతిచ్చిన
హస్తోత్ఫుల్లనేతుండును ములకితగాతుండును సమాహతిచిత్తుండును
నగుచు ననంతం డద్దేవు నిట్లు వినుతింపఁదొడంగె. 64

—H తనకు సాక్షాత్కరించిన విష్ణువును శేషుఁడు పొగడుట —H

రగడ. జయ ముకున సమస్తతాపన ♦ జనమనోమిశ్రిన్దనాయక
భయద్వక్త్రోనాథవక్షః ♦ పాటనోన్మతనఖరసాయక
నజలజలదపురస్థరోపల ♦ సదృశమద్భుతదివ్యనిగ్రహ
లజసహస్రవిలోచనప్రము ♦ ఖామరావళిలనదనుగ్రహ
కలశనీకధికస్యకాముఖ ♦ కమలతరుణసరోజబాన్ధవ
బలవదన్ద్రాజమణ్ణలాధిప ♦ భాసమానమనోజ్ఞస్సనవ
వారిజాతిహితప్రభాపతి ♦ వాదికౌన్త్యభమణివిభూషణ
నారదాత్రివసిష్ఠసనకస ♦ సన్దనాదిమునిప్రహేషణ
ఘోరనకృనిరుద్ధసంశ్రిత ♦ కుజ్జలేన్ద్రవిపన్నివారణ
సారకరుణాపాజ్ఞపీఠణ ♦ సమ్యగాదృతసిన్ధవారణ
సురమునీన్ద్రజన్తకకారణ ♦ శుభకర్ణాచృతపదసరోరుహ
పరమభాగవతాలయాజర ♦ భాసమాననిలిమ్మభూరుహ
బహుతరోద్భవసంజ్ఞితాఖిల ♦ పాతకామ్బధరప్రభాజన
మహితభక్తివిశేషభూషిత ♦ మానిమాచనకజ్జరజ్జన
నిజపిచ్ఛవిమణ్ణితామిత ♦ నీరజాతథవాణ్ణమణ్ణల
త్రిజగదభినుత దివ్యమణిగణ ♦ దీధితిస్ఫుటమకరకుణ్డల
శతసహస్రార్బుదమనోభవ ♦ సదృశనిర్మలరూపభాసుర
ప్రతిపదాతికృపానిరీక్షణ ♦ పాలితాశ్రితహితమహీసుర
చటులకటితటరాజమానని ♦ శాలచామీకరనిచోళక
కుటిలదైత్యవరూధివర ♦ ఘోరనిర్భరమదవిభాళక
శరశరద్ధనహారహిరతు ♦ మారచారుయశోవిరాజిత
గరుడకన్నరయక్షగుహ్యక ♦ ఖచరవిద్యాధరసుపూజిత
దరసుదర్శనశార్ఙ్గఖడ్గ ♦ దాసహన్వితశయకుశేశయ
చరణసేవకరక్షణాధిక ♦ సమ్మదావృతనిర్మలాశయ

వరదనారాజుని చతుర్ముఖః ♦ వాసుదేవ హరే జనార్దన
పరమపురుష పరేశ కేశవ ♦ పద్మనాభ రిపువ్రామర్దన
మనునిష్ఠాక్షర కృష్ణకైటభ ♦ మధన విష్ణో గరుడ కేతన
విధిమనోభవజనక భవహర ♦ వేదవేద్య జగత్సనాతన
తరణిహిమకరనయన దోర ♦ స్తరనిర స్తరవిలసద్విర
పరమశావన విశ్వమయమాం ♦ సాహి శ్రీనైకుణ్మన్విర.

65

సీ. దీనబాధవ కృపా ♦ భీభక్తవత్సల, రవివోటిధామ పురాణపురుష
క్షీరాబ్ధిశయన లక్ష్మీమనోవల్లభ, వైకుంఠనాయకః ♦ వాసుదేవ
నిగమాంతసంవేద్యః నిర్మలానంతక, త్యాగగుణార్ణవః ♦ యాదిదేవ
జగదుద్భవస్థితిః సంహారకారణ, భూతభావన మహాద్భుతచరిత్ర)

జే. పుండరీకాక్ష నిగుణంబులు గణింప, నజనమాస్మాత్కలకున్దైవంబులవిగాదు
బాలిశుడ నైన నేనునిన్ బ్రస్తుతింప, నెంతవాడను మునిజనన్వాంతభవన

తే. వాసిష్ఠతాత్మ యిపుడుభవత్కరాత్మ, వీక్షణంబున నఘములువీడఁబాటె
శ్చత్పిపాసలు దీతె నీశుభదమృదుల, వాక్కుధారసపానంబు వలననీశ.

క. నినుస్మరియించినఁ దలఁచినఁ, గనుఁగొన్నను వందనములుఁ గావించిన న
ర్చన లొసఁగిన సజ్జనులకు, ఘనదురితముల్లెఱఁబాయుఁ ♦ గద జగదీశా.

క. వనజభవ భవ సురేందులి, సనకాదినమస్తయోగిజనులును నేదాం
తనిగూఢార్థజ్ఞులు, గవలేనిత్వదంఘ్రియుగము ♦ గంటినధీశా. 69

తే. అహహ జగముల నాభాగ్యమహిమ యెన్న, నరిదియెక నింతకంటెనే
మైనఁగోర్కె
గలదె భవదంఘ్రియుగభక్తగలుగనిమ్ము, చిరతరానందగోవిందః శ్రీ
ముకుంద.

శేషుఁడు తనవృత్తాంతమును విష్ణువునకుఁ దెల్పుట

తే. అయిన నెఱిగింతు నిపుడుమీఁక యాజ్ఞవలన, నేదపము సేయుకార్యంబు
నిక్కువముగ

ననఘకశ్యపుడ నెడుమఁహర్షి వరుని, తనయుడ ననంతఁడను పేరఁదనరు
వాడ.

క. భ్రాతలువేపుగు నాకౌ, మాతృకకమ్రావహూఃః మ మ్మొకపన్నిత
యాతతహనవాల్లల, చేతంబడుఁ డంచు నలిగిఁ సెయించుటయున్.

తే. అందుఁ దక్షకుఁ డనియెడుఁనహివిభుండు. శాపభయవర్జితుండయిఁజగతిఁ
బ్రబల

నేనునీపాదసరసిజఃభ్యానరూఢి నిట్లుతపమాచరించెదఁనీశ్వరేశ. 73

తే. భక్తవత్సల నేనియఁబొసియింక, నొక్కతావున వసియింపఁనుత్సహింప
నీపదాంబుజయుగళసేఁవాపరత్వ, మూనియేప్రాద్దు నెమ్మదిఁనుండువాఁడ

మ. నలినామ్రయనమోఽస్తుతేభగవతేఽనానాజగద్రాసజే
ఖలహృద్దర్శితమస్సహస్రపుణయే • కైవల్యనాథాయ ని
ర్మలకారుణ్యగుణాయ ధాతృగురవే • మన్తాకినీనామశై
వలినీప్రోద్భవకారణాయ యనుచున్ • నాకుచ్చి కేహ్లాడ్చిసన్. 75

—♦♦ విష్ణువు శేషునియెడ నిజానుగ్రహము చూపుట. ♦♦—

ఆ. హరియహీనకరుణఁనయ్యహీనకులేందుర్, గారవించి యింపుఁగదురబలిక
వత్సనీకుభీతిఁవఁడింక నాయొద్దఁ, దలఁగ కెపుడు నెలమిఁదవిలియుండు. 76

క. భక్తపరాధీనుఁడనే, భక్తుల నెడఁబొసియొక్కఁపట్టున యణమున్
శక్తుఁడఁగాను వసింపఁగ, భక్తాధీనంబునాదుఁబ్రదుకు కుమారా. 77

క. భుజగకులనాధనీకున్, నిజభక్తిపరుండ వీవుఁనేఁడాదిగ నిన్
సుజనహితు విడుచుటకు న, క్కఁజముగ నెచ్చునమునందుఁగాంక్షింపఁ
జుమీ. 78

క. తలిమంబవగుము నాక, గ్గలము సుఖావహముగాఁగఁగఁజుతింపఁగన
వ్యంజితకన్న మఱికాఁ, గలుగుప్రయోజనము లేదు • గద యురగేం
ద్రా. 79

ఆ. శైత్యసౌకుమార్యసౌగంధ్యములనాకు, శయ్యవగుచునీవుఁనెయ్యమమర
నధివసింప మిగులఁనర్హుఁడ వగుదువు, భువనవిదిత తేజఃభుజగరాజ. 80

తే. ఆక్కజంబుగ నీపేరఁనిక్కొలంకు, భూతలంబున విఖ్యాతిఁబొందఁగల ద
నంతకాసారసంజ్ఞనఁనారతంబు, సకలదోషాపహరణప్రోశస్తిఁగాంచి. 81

- తే. అఖిలకలుషప్రమాదితులఁజ్ఞానముచుజుడితఁబాకంబులోఁగుంకెనేనియంద
సంతఫలభాజంబయిసంతసమున, దివ్యకైవల్యపట్టణస్థితఁ జెలంగు. 82
- క. సర్వత్వము నీకెపుడు బ్ర, సన్నతమైయున్నకతనసమధికలిల్ల
సర్వపురాహ్వయమునఁదగ, నేర్పడఁగాఁగలదునువ్వెఁయీ తేత్రీమిల్ 83
- క. పేరెన్నికగా నిందొక, కారణమున బొడమి నిలువఁగలవాడఁ జూచి
నారదుండనుమనివరున క, పారకృపారససమృద్ధిఁబ్రత్యక్షంబై. 84
- వ. అని నిఖిలగుణాశ్రయుండునుభక్తపరతంత్రుండును భగవంతుండునునగుశ్రీ
హరి మృదుమధురగంభీరోదారవచనఁబుల భుజంగవుంగవు నారాధించి
యంతరానంబునొందెబ్రతిదినంబు నీయుపాఖ్యానం బాకర్ణించుజనుండు
జన్మబంధంబులం బాయుననిచెప్పిన వినిశౌనకుం డగస్త్యునకు మెడియు
నిట్లనియె. 85
- : సర్వపురమందలివిష్ణుప్రతిష్ఠచుగుఱించి యగస్త్యుని శౌనకుం డడుగుట.:-
- ఆ. యతికులేంద్రచంద్రోయదుభితంబుగనీక. భాప్రసంగమిపుడుదవిలివింటిఁ
గాని మదికిఁ దృప్తిఁగలుగుకున్నదియింక, వివగవలయుండలుపుఁవిస్తర
ముగ.
- తే. కలశజన్మయొకానొకఁకారణమునఁచటవసియుంతుననిభుజఁగేండ్రుబలికె
నాదిపూరుషుడైనట్టిహరియటంచు, నాడితిరిగద మిరిపుండమృతముగ,
- క. ఆకారణమెట్టిదిభువ, నైకధురంధరుఁడువిష్ణువీరుఁడు ధరణి
దాకొనినారదమునిచే, నేకరణిఁ బ్రతిష్ఠఁబాదెనెఱిగింపు దయన్. 88
- : నారదుండు బ్రహ్మసభకరుగుటనుగుఱించి యగస్త్యుండు చెల్పుట. :-
- సీ. అనినశౌనకునకేటలనియె నగస్త్యుండు, సంయమిశ్వర ఫణిస్వామితోడ
భగవంతుఁడైనపలుకుతెధ్యంబుగ, శోభనలీల సఁచోటఁబుడమి
నారదమునిచే జఁనార్ద్రుఁడలమిబ్ర, తిష్ఠితుఁడైయుండఁదివిజులెన్న
నతైఱఁ గెఱిగింతుంవధరింపుముసమా, హితమనస్కుఁడవయివితభక్తి
- తే. సకలభువనంబులందెల్లసంతతంబు, సంచరించుచునుండునుజ్ఞాననిధియుఁ
బరమభాగవతాచారనిరతుడైన, నారదనివరుండొక్కఁనాఁడువేడక. 89

సీ కామాయవసనరంగత్కటిరముతోడ, రమ్యమృమార్గపుండ్రంబుతోడ
బద్మాక్షమాలికాప్రతతవక్షుముతోడ, నకుటిలదండకుంఠికిలతోడ,
గనకవిపంచికాఠికలితహస్తముతోడ, బటుతరారుణజటాపటలితోడ
శరదిందుచందికాశుదృశగాత్రముతోడ, డంబారుకృష్ణాజినంబుతోడ.

తే. మాధవానంతగోవిందమధునిషూద. నాచ్యుత జనార్దనోపేంద్రహరిశ
యాన
యనెనుస్మృతివాక్యములతోడనదృశముగఁ, కండ్లిదర్శించుకోరికఁదరలి
చనియె.

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. బలరిపుప్రముఖది * క్షాలకులొకవంక, నొకవంక సనకాదియోగివరులు
గరుడకిన్నరయక్షగంధర్వులొకవంక, నొకవంక సిద్ధగుహ్యకకులేందు
లర్కచంద్రాద్రిగ్రహానీశులొకవంక, నొకవంక గదూభివోత్తములును
ఖచరవిద్యాధరగ్రామిణులొకవంక, నొకవంక వసుద్రుదహుతవహులును
తే. గొలువశతకోటిమార్గాండవిలసదమల, మణిగణసానితాసానమండపమున
రత్నపీఠాగ్రమున నురుఁ ప్రాభవమున. హాళిగొలువుండె సరసీరు *
హాసనుండు.

వ. అట్లుగొలువున్నయన్ని లింపజ్యేష్ఠుం బొడగాంచి ననుస్కరించి నారదుం
డుతదాజ్ఞాప్రకారంబున నర్హాసనమునం గూర్చుండి యిట్లనివినుతించె 92

సీ. జయ సితామహాసర్వజగదుద్భవసాధాన, జయచతుర్ముఖయోగిజనశరణ్య
జయ వాగ్దేహవర * సకలలోకేశ్వర, జయహంసవాహన * జలజగర్భ
జయ శతానందని * శృలగుణాలంకార, జయసురజ్యేష్ఠసు * జ్ఞానగమ్య
జయ విరించిన వేద * శాస్త్రప్రపంచజ్ఞ. జయసరోజాసన * సాధువంద్య

తే. జయపురందరముఖసుధా * శనవిధాన. భర్మగోటీరనిఘటిత * పద్మరాగ
మణిమయూఖావళీరాజ * మాననూత్న, దివ్యతరపాదరాజవ * దేవదేవ.

వ. అని నుతించుచున్న సమయంబునం జతుర్ముఖుండు చతుర్వక్త్రంబుల
బరమాద్భుతంబులైన వృత్తాంతంబులు సభాజనంబు లానందింపం జెప్ప

చుండి యంతఃబ్రసంగవశంబున లక్ష్మీమనోనాథుండైన విష్ణుననంతవైభవంబు సమధికగంభీరనాదంబున నిట్లని చెప్పదొడంగె. 95

☞ నారాయణునియొక్కప్రత్యమును బ్రహ్మవర్ణించుట ☞

తే. సప్తయను సృజ్యఁడును దానె ♦ జగములందు
రక్షకుఁడు రక్ష్యఁడును దానె ♦ ప్రత్యహంబు
హర్తృసంహార్యులును దానె ♦ యతికృపాప
రాయణుండైన యాదినా ♦ రాయణుండు. 96

తే. అజడతండె జనార్దనుఁ ♦ కతడేశంభుఁ
డతడె పురుహూతుడతడెచం ♦ ద్భార్యులతడె
వహ్నియాతండె నకలదే ♦ వతలు నతడె
విశ్వవంతయు నాతండె ♦ వేఱులేదు. 97

క. నేనును బురుహూతుఁడు నీ, శానుఁడు నిఖిలామరులును ♦ సనకాదిమహా
ఘానులును విష్ణుమాయా, నూనావర్తమున మునుగు ♦ చుండుదుముగదా
వ. మఱియు దేహప్రాణంబులు భిన్నంబులయ్యు నేకప్రకారంబునం గనుపట్టు
దేహంబులు జడంబులు ననిత్యంబులు నవిశుద్ధంబులు నతివికారంబులునై
పంచభూతంబులచేత సంవర్జితంబులగుచు నంతంబున వానియందె విల
యంబునుజెందు విరుద్ధధర్మ సంక్రమణంబునఁ దాదాత్మ్యవర్ణనంబునంద
నర్హంబులైయుండు బ్రాణంబులు చిదానందాత్మకంబులు నిత్యంబులు
శుద్ధంబులు నిర్వికారంబులు బరమాష్టోక్తధారకంబులునైయుండు దేహ
ప్రాణంబులకు సంస్కర్తంబుగావిచిభగవంతుండైన నారాయణుండుతాదా
త్మ్యబుద్ధింబుట్టించుదదేహులకన్నాదులు ధారకంబులు సృష్టందనాదులు
భోగ్యంబులైయుండు. 99

తే. అంబుజాతభవాండవః ♦ ధృసులగుచ, తుర్విధప్రాణులును దెల్వీ ♦ దొఱిగి
నుదన

జనకమాయామహావర్తః ♦ మునమునింగి. వెడలశక్తులుగాకుండ ♦ వేయునేల

వ. అబ్రహ్మ స్తంబవర్ణంతంబు స్థావరజంగమాత్మకం బగుకలజగంబుఁ బ్ర
కృతినిష్ఠితం బైయుండుఁ బ్రకృతిలోకంబునకుంగారణంబు బలవత్తరంబుగ

మాయాగుణత్రయానుబంధములు గామమోహితులును స్థావరస్థావరాలు నుత్కంఠప్రధర్మింబగు జ్ఞానస్థైర్యాగ్రాతాంబులంగ నేరక చేతుదురే. జ్ఞాన బుద్ధులగు సమ స్థయోగులు నణిమాదినిహతులగుదురు, బ్రహ్మస్థైర్యము గు యతులహంకారావృత్తులైచేతుదురు వేదశాస్త్రాన్నికారలగుద్వైలు విద్యా గర్వప్రతిగ్రహవోషంబుల నశించురు మహాయం గరతుఁ గాండోళికాంబ రాధరణమణిరమణీప్రముఖమహేశ్వర్యగర్వంబుల నుర్వీక్షతులును బరా హితక్రియావిధానంబుల మంత్రీవాదులును శాపరూపి పాటోపంబున బ్రహ్మస్థులును సకృత్యపరిగ్రహంబున సోమశూటలును బోధంబున ధని కులును యాచ్ఛాదికంబుల దరిదుర్లును నీశ్వరాస్పతరురహితయాగాది దానంబుల గుణాతలున్ బరవహు ప్రతిగ్రహాది వివిధవోషంబుల సమస్త జనులును సధర్మాచారసింతులగుచువచ్చి నశించి స్వయమాలయాది లోకంబులం బ్రవేశించి తత్తత్పూజాపాపఫలంబు లనుభవించి క్రిమ్యుత నవనింబ్రవేశించి క్రిమికటకమృగఖగాదిక పాపయోనులం బ్రభవించి మరలనశించి పునఃపునఃసమరణాదిపాపముల గృశించుచుండుదురే జనసమరణంబులకు సంతంబులేకుండు నట్లుగాక.

101

- ఆ. శివునిమీఁదనైనఁ జీర్థాంధకన్యకా, ధవునిమీఁదనైనఁజలఁపు నిలికి
సతినుతిప్రపూజఁనములసంతసిలంగఁ, జేయుఘనుఁడుప్రకృతిఁజెందకుండు
- క. గోవిందకీర్తనము గౌ, రీవల్లభపూజనంబుఁ దృప్తతరభక్తిం
గావించుమనుజుఁడొందుం, శేవలనిర్వాణపద మఁకిల్చిఘండగుచున్.
- చ. అని యిట్లు సరోజాసనుండు పలుకుచున్నవిని నారదుండు దండికిట్లనియె.

—❦— నారదుండు గర్వోక్తులాడి బ్రహ్మచేశపింపఁబడుట —❦—

సీ. అభవ నీమాటతఁధ్యము ముజ్జగములఁబొయక వర్తమానచఁరాచరంబు
లగుప్రాణు లఖలంబుఁ ననిశంబువిష్ణుమా,యామహావర్తంబుఁనందు ము
నుగు
చుండు నేనప్సరుఁడోత్తముమాయను, దవులక ముండితిఁనవిరతంబు
నని నామదిని సంతోయం బొకయింతయుఁగలుగక వ రింతు నెలమిమిఱి

తే. ననుచుగర్వసమన్వితం బైనమాట, నారదుండాడుటయు శతానందుసభను
గలుగువారందఱును నెమ్మొగములు వాంచి, యూరకుండిరిమాటాడఁకోర్కొ
మెఱయ.

వ. అప్పు డజుండు విహ్వలమానసుం డగుచు నారదునకిట్లనియె. 106

వే. నారడమునీంద్రునివంటివారలిట్టి, మాటపలుకంగఁదగదువిస్మయముమీఱ
చన్యఃపీటికి భావమా లిన్యమిడయె కాఁగఁదుసుమ్మ నీకునిక్కంబుగాఁగ.

వ. అని పితామహుండు నారదుం బలికి నిజావాసమందిరంబునకుం జనియె
సమస్తదేవర్షివరులును యథాస్థానములకుం జనిరి నారదుండును యథా
పూర్వకంబుగా లోకసంచారత్వరుండై తిరుగుచుండెనిని శౌనకున కగ
స్త్వం డెఱిగించిన నతండుతనినవ్వలికథావిధానం బెట్లనియడుగుటయును

చ. సరసగుణాయా ప్రణిత సామజరాత్పరిచాలసప్రియా
చిరకరుణామయా పతగశేఖరదివ్యహయా లసన్నయా
పరిహృతిఘోరకల్మషవి పత్రచయా వినివారితామయా
హరిహయముఖ్యనిర్జరగుణార్చితపాదసరోరుహద్వయా. 109

క. అంభోధికన్యకాకుచ, కుంభద్వయగంధసారఁ కుంకుమపంకా
దంభామోదామోదిత, కుంభద్గోరంతరాళఁ శుభగుణశీలా. 110

సుగంధివృత్తము.

కాశహర కాశహర ఁ కౌముదీ పయస్సుధా
కాశనిమ్న గేందు తార ఁ కాశతార తారసీ
కాశక్షీర్తిసుప్రకాశ ఁ కామితార్థదాయకా. 111
కేశవాచ్యుతా ప్రేమేయ ఁ కృష్ణలోకనాయకా

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిర్జణసంలబ్ధ సరసకవితా
సామ్రాజ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర)

కూచిమంచిగంగనామాత్యపుత్ర సకలసంస్తృతాంధ్ర)

లక్షణకళా కౌశలాభిరామ తిమ్మకవిసార్వ

భామప్రణీతం బైనసర్వపురక్షేత్ర మాహా

త్వంబను వృణ్యచరిత్రంబునందుఁ

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరచామృతై నమః

సర్పపురమాహాత్మ్యము

ద్వితీయా శ్వాసము.

శ్రీలనాభూలనా

నీళా మహిళాసనాథః నిరుపమమేధా

లీలాకటాక్షవీక్షణ

పాలితనతయాధ సర్పః పత్తననాథా.

తే. అవధరింపు మగస్వసం యమివరుండు

శౌనకున కిట్లనియె నట్లు సకలదేశ

ములఁ జరించుచు నారదః మునివరేణ్యుఁ

దురుతరామోదహృదయఁడై యొక్కనాఁడు.

2

—॥ నారదుండు సర్పపురము చేరుట ॥—

చ. చనిచని కాంచె సిద్ధసురః చారణయక్షభుజంగకన్యకా
జనకుచకుంభసంభృతవి శంకటసంకుమదైణనాభిచం
దనఘనసారసారభని తాంతసుగంధిసరోభిరామము
ధనకనకప్రకీర్ణమణి ధామము సర్పపురీలలామము.

3

సీ. వేదవేదాంతప్రీతి వీణవిప్రికులంబు, పరమభాగవతవి భ్రాజితంబు
దీప్తితనవరత్నః గోపురప్రకరంబు, సరసపుణ్యాంగనా సంవృతంబు
పల్లవఫలపుష్పః బంధురోద్యానంబు, పావనానంతరః రోవరంబు
దివ్యదేవాగారః దేదీప్యమానంబు, భర్మవిరిత్రితహరత్రి భాసురంబు

తే. భూరిగాదు త్తతద్వారతోరణంబు, గురుతరాస్ఫర్శమాణిక్యః కట్టిమంబు
లాలితోదగ్రహరినీలజాలకంబు, పుణ్యనిలయంబు శ్రీసర్పపురవరంబు.

వ. ఆపట్టణంబు ప్రవేశించి యందొకరాత్రి వసియించి మఱునాఁడు ప్రభాత
సమయంబున లేచి.

—H నారదుం డొకకొలనియందు మునిగి స్త్రీయగుట H—

క. బృంహరకముని సంధ్యా, వందన మొనరింపగోరిఁ వరజలముల్కై
యందును వెదకుచుండెన్, మందానందమున నంతఁ మహిమదలిర్పన్.

తే. అతనిగర్వంబడంగింపఁజేసెన్ తదలఁచి, యచటనద్భుతచేష్టితుండ్డైనహరిమ
నోహరంబుగనొక్క పెన్దొనులనుసరగఁ, గల్పితముచేసెనాశ్చర్యకరము
గాఁగ.

వ. అది యమందసచుమంద మందారకుండ చందన పాలరసాల హితాలత
మాల మాత్ర పనస ఘనసార కదలీ కదంబ జంబు జంబీర పుష్పాగనాగ
రం గాశ్వతామలక ప్రముఖానే కానోక హాకీర్ణతల తలవనాంతరాశ
సమర్ప విపులఫలకిగుల యాహారలీలావిహారమాణహారిహారీత కీరశారిపారా
వతపరభృతప్రభృతివివిధగర్భద్రధరాజరాజిహాజితబ్రాజితంబును, మందానిల
సముద్ధూత వీచికాబిందు సందోహగమాకీర్ణంబును, బ్రీపుల్లహల్లకేందీ
వరకుముద కువలయ విమలకమలాస్తోక మరందపానానందితేందిందిర
బృందమందమధుర ఝుంకారనినద మేమరంబును, హంసకారండవక్ర్రాంచ
బకచక్రవాకాదికోజ్వల విహంగరాజవిరాజితంబును, బ్రీసూనరేణుసం
ర్కారుశాంభఃపూరసుశీతలంబును, నిరంతర దివ్యసుగంధబుధుంబును,
మత్స్యకచ్ఛపశిలీఘలీకుశీరముఖాశేషాంభశ్చరకుల సంకులంబును, బాంధ
లోకశ్రీమాపనోదక విమలోదకప్రపూరితంబును, సకలజనమనోహరంబు
ను నగునక్టాసారంబు గనుంగొని నారదుం డత్యంతాద్భుతస్వాంతూ
డగుచుఁ దత్తీరంబునవీణాకమండలువులువెట్టి జలావగాహనార్థంబొక్కొ
లంకుసాచ్చి మునుంగుచుం దేలుచుఁగొంతతడవు విహరించియంత.

కొదమతుమ్మెదదిమ్ముఁ నదలించు పెన్నెఱుల్, కెందమ్మివిరులనేల్ఁ కేలు

గవయు

జక్క వకవనల్లఁసములాడుచనుగుబ్బ, లలఁడిచీమలబారుఁగలఁచునారు

బున్నమ రేతేని నెన్నుముద్దు మొగంబు , బగడొనలికించు తొగరుమోవి
కలువతేకులసారు కలుచువల్లన్నులు, బొన్నకొన్ననగేరు పొక్కిలి
యును

తే. జిలికొమ్మించుటద్దంబు జిన్నపుచ్చు, తళుకుజెక్కులు మొల్ల మొగ్గల
హారంగు.

దెగడుపలుచాల్పు, దిన్నెలనగుపిటుదులు, గలిగియబ్రంపు నెఱరాచ
కలికియయ్యె

తే. ఏమిసెప్పుదు నమాహలక్ష్మీసుమహిమ, యెఱిగివాక్రవ్వజగముల నెవ్వ
డోపు.

నబ్రముగనారదున కప్పడాడురూపు, వచ్చెనద్దేవవిభుప్రభావంబువలన

తే. తనదుపూర్వప్రకారమంతయును మఱచి, తనకు స్త్రీరూప మెపుడు
గల్గెనదెకా

దలచుకొనియంతదగ్గర స్తటముజేరె, బదియునాతేండ్లలేముద్దుబడ
తియగుచు

—: నారదుడు స్త్రీయై సుదతి నాబరగి తనకుభర్తను వెదకికొనుట. :—

తే. దైవవశమున నట్లయితమిదలిర్ప, సుదతియనుపేరుగల్గి నూసుదతిదనకు
దగినపురుషుని జక్కని సాగసుకాని, వెదకికొనుచు నదభ్రాంతము
తోడ. 12

సీ. కరకంకణంబులుగల్లుగల్లునిమోయ , బదములనందియల్ కొదయొనర్ప
గాంచికాఘంటికాఘణఘణధ్వను లొప్ప, ముత్యాలచేర్చుక్క మొగి
నటింప

దాటంకమణిరుచుల్ తళుకుజెక్కులబర్వగ్రామ్ముడివీపునగునిసియాడ
గులుకుగుబ్బలువైట నెలసిపింపినలాడ, నలఱిచెమ్మట మేననంకురింప

తే. హరకేయూరకటకరత్నాంగుళీయ, కారవమ్ములుతద్దయుహరువుచూప
గడిదికలపంబునెత్తావిగ్రమ్ముకొనగ, వనిజరించుచుండెనవ్వనజవదన.

తే. మేఘమధ్యంబునందు గొమ్మెఱుగువోలె
నింపురాణింప నట జరియించుచుండె

నవ్వీధమ్మున నవ్వన • జాయతాఁడీ
మెలఁగుచో వేళయొకకొంతమించుచుండె.

14

—++ నికుండ రాజచరిత్రము. ++—

తే. అంతసోమాన్వయోద్భవుండైనవీర, బాహుపాతుండుశ్చిత్రకిర్తి • భాహు
జాగి

గణ్యపుత్తుండు నిస్తులపుణ్యఖని ని, కుండుడనియెడునర పాలకుంజరుండు

ఉ. భానుఁ డుదగ్గితేజమునభావభవుండు విలాసలీల వై
శ్వానరుఁ డుగ్గిరోషమునవాసపుఁ డాతతకిర్తి చేమహా
సేనుఁ డదభ్రవీర్యమునశేషుఁడు వాగ్విభవంబునన్ రమా
జాని కృపాగుణంబున రసాస్థలినిస్తులశాంతివైఖరిన్.

16

సీ. తనవినిర్మలమనోవనరుహంబునకుశీ, రమణీవిభుఁడు మధుఁవ్రతముగాఁగ
దనకిర్తి నర్తకీతరుణీలలామకు, బ్రహ్మాండములురంగభవనములుగఁ
దనమండలాగ్రివ్ర • తాపానలంబున, కిరిరాజతతిత్పణోత్కరముగాఁగఁ
దనవానవిఖ్యాతఁఘనఘనాఘనమున, కఖలార్థులును జాతకావళులుగ

తే. నలరెఱఘువరభృగువరనలదిలీప, సగరపురుకుత్సశిబిహరిశ్చంద్రనహుష
భరత శశిబిందు నిభశుభఃప్రభవుండు, నయవిదుండు నికుండభూనాయ
కుండు. 17

తే. అమృహీపతిమణితండి • ముట్లప్రజలఁ, బోదిసేయుచు నక్షత్రిభోగలీల
వీరికాపట్టణంబు సంపీతితోడ, నేవుదైవాఽనెమ్మని నేలుచుండె. 18

సీ. దేవదేవుండు కుంతీమాధవస్వామి, దలఁగ కేపురముననిలిచియుండె
దివిజనాయక సంప్రీతిప్థితుండైకుక్కు, తేశ్వరుడేవీటనిరవుణొనియెః
బృథుతరాష్ట్రదశఃపీఠంబులకుఁ బెద్ద, పురుహూతికాంబ యేప్రాలవెలసెఁ
బరమపావనమైనపాదగయాక్షేత్ర, మేరాజభానియఁదేవుమితె

తే. సేతుకాశీప్రయాగాద్యశేషదివ్య, తీర్థరాజంబులట్ల ప్రీతిప్థఁగాంచె
నేమహాపట్టణంబదియెన్ననలరు, భువనసారంబు పీఠకాపురవరంబు. 19

సీ. వివిధశాస్త్రపురాణవేదవేదాంతసం, విమలయువెలసినవిప్రవరులు .

హయమతింగజశతాంగారోహణక్రియా, ప్రాగ్ధి గాంచినమేటిబాహుఁ
జులును.

ధనధాన్యవిస్ఫూర్తిదానవిద్యాభ్యాస, పారీణులై నట్టి యూరుజులును
బాఁడి పంటలచేత భాగ్యసంపన్నులై సుస్థితినలరొందు శూద్రజనులు
తే. మతియుఁ గొదలేనికలుములఁగొఱలి వఱలు, నితరవర్ణజనంబులునతితర
ముగఁ

గలిగి యేప్రొద్దు శుభలీలఁజెలఁగుచుండు. భూరివిభవంబు పీఠికాపురవ
రంబు 20

క. ఆనగరి కధీశ్వరుడై, పూనిక నిష్టోపభోగములఁ దనియుచు ధా
త్రీనాథమణి సికుండుం, డానగరిపుకరణి శీవి నలచుచు నుండెన్. 21

—|| శ ర ద్వర్ణ న ము. ||—

శా, అంతన్ భ్రాంతసరస్వమగ్రబిసనాశాహరిలీలావరి
భ్రాంతాంతమరాళికానిచయసుశ్రావ్యస్వనాకర్ణనా
శ్రాంతాత్యంతకుతూహలోల్లసితభాస్వచ్ఛాచ్ఛలిపాలీజు
స్వాతంత్రై శరదాగమంబు దనరెన్, సర్వసహమండలిన్ . 22

సీ. విమలపయోదఖండములుమింటఁ జరించె, కలమమంజరులెల్లఁదలలువంచె
గొలఁకుల నలినముల్ గలువలువికసించె, మదమరాళంబులఁబొదలుమించె
వృషభముల్ అంకెలు వేయుచు నెదిరించె, శైవలినీతితుల్ సన్నగించె
గేకిసంఘాతంబు కేకలుచాలించె, బొసంగఁ ద్రోవలనుకొంపులునశించె
తే. విలసితంబుగఁ బైరులు విస్తరించె, సాంద్రచంద్రాతపంబుతేజమువహించె
నధిపులకు వెంటఁ దమిమది నుకురించె, జననతిము లైనయూశరద్దినము
లందు 23

—|| నికుండరాజు సువతి యున్నవనంబునకరిగి వేయఁడుట ||—

వ. ఆసమయంబున నొక్కనాఁడుకందర్పసుందరుండును శూరుండును శత్రు
విఘ్నాదనుండును జతుర్దశవిద్యాప్రవీణుండును జతురుండును సంతతదాన కళా
పారీణుండును సమగ్రలిక్ష్మీకుండును సర్వాలంకారభూషితుండును సముదగ్ర

గంభీర్యండునునగునికుండనరేంద్రచంద్రుండుమృగయావిహారలంపటస్వాంత్రుండగుచుదురగఖరపుటంచలోద్ధాతస్థితధరాపరాగం బుబురుహబంధుమండలము మాయంబుసేయపత్త్యశ్వధర్మధర్మసంఘాతసంఘటనంబుల వసుంధరాభాగంబు సంచలంపఁ బరశుగదాప్రాసతోమరభింది పాలకరవాలప్రముఖసాధనప్రభాజాలంబులు చూడులమిటుమిట్లుగొలుప సముత్తుంగతురంగ హేమాఘోషంబులునుగజఘ్రంహితధ్వజంబులునుశింశినీటంకారవిరావంబులునురథాంగనిర్భరనినాదంబులును నుద్భటభటపటల కోలాహలారావంబులును భేరిపటహ కాహళినిస్వనంబులును దిగిభకన్దపుటంబులం జెవుప్పడంజేయంగనకమయాందోళికారూఘుడై తరలిచని తద్వనాంతరంబు ప్రవేశించియచ్చట.

క. తమిమిఱఁ బారశీకో, తమతురగమునెక్కి- హాః ♦ దైవాఱవడిన్
దుమికించి పరువునెచుచు, సముదంచితలీల మెలఁగు, సమయమునందున్.

ఆ. మృగయు లడవిఁ దూఱిమిగుల గగ్గోలుగా, సారిది గూత లిడుచుఁజూచుటయును
మృగకులంబు బెగడిమొగి బయల్వెడలి భూ, కాంతమాళిచెంతగది
యట మును.

సీ. పందులఁజిందఱనందఱగా మోది, దుప్పలఁ బోసీకతునిమివైచి
సారంగముల బీరఁమారంగ నుగ్గాడి, శశములఁ బనచెడఁసమయఁగొట్టి
కడఁతులనుమ్మడి, గడువడిఁ బొరిగొని, యేదులబలితంపు, కేపు మాపి
తఱిమి వెల్లునఁగొండ, గొఱియలఁ జక్కాడి, మనుబోతులను సదమద
ముసేసి

వే. కన్నెలేళ్ళు నెమిళ్ళునఁ గారుకోళ్ళు, బోలుగలుఁ గౌఱలాదియశాఁపులుఁ
గుగముల

మేటరిగఁ జంపెబరిగొని, వేటలాడి, చిత్త మిగులొత్త నారాజఁ శేఖరుండు.

ఉ. కొందఱు లేళ్ళమప్పలనఁ గొందఱు కొందఱు మన్నుచిళ్ళులం
గొందఱు భల్లుకంబునుఁ గొందఱు బెబ్బలులన్ సివంగులం
గొందఱు కొందఱిఱులనఁ గొందఱు పండుల నేమపండులం
గొందఱు అమందశౌర్యమునఁ గూల్చిరి బంట్లుకడంక మీఱఁగన్. 28

క. కందేశ్వర గొండగొట్టియలఁ, బండుల దుప్పలను లేడిపదవుల నిర్లం
జిందటవందటగ శునీ, బృందంబులు గఱచించంపె బెల్లడలంగన్. 29

క. సేనాధిపు లొకకొందఱు, శ్వేనంబులవిడిచి రాజసింహుఁడు మెచ్చన్
నానావిహగోత్కరముల. సేనగఁ బరిమార్చి యార్చి, ఛేదినినెమ్మిక్కిలి

— , నికుండరాజు వనిం జనుచు సుదతింగని విల్గించుట. —

సీ. అంతట మృగయావిహారంబుఁ జాలించి, వసుధాతలేందుండివలను
మీఱఁ

దప్తచామికరోద్యత్పరిష్కారస, మున్నతమేరుశ్మగోపమంబు
వజ్రగోమేధిక్లవేడూర్యమరకత, హరినీలపుష్పరాంగభరణ
మాక్తికప్రమాభాచ్చమణిగణసమలంకృ, తము నగుఘనతురంగమము
డిగి

తే. సూర్యసమక్షేపమును మహాశూరులనిన, వేగులును దివ్యభూషణాన్వి
తులునైన

వీరపురుషులతోఁగూడి, వివినవీధి, నెల్లమిదైవాటనందంబు, మెలఁగుచుండె

సీ. హారీతశుకశార్ది, కారవాక్రాంతఁబు, పరభృతకూజితభ్రాజితంబు
సరసగానకశాన్తిశభ్రమద్రుమరంబు, ప్రమదనృత్యన్మత్తఁబర్హిణంబు
నికటసరోహంసనిస్వనాక్షీర్ణంబు, సాంద్రపుష్పపరాగసంకులంబు
ఫలభారకుసుమస్తంబకలసద్భూజంబు, మృదులమరందరసరసీపరీత

తే. మతితరమోదమేదురాత్యంతశీత, లానిలకీశోరవారసమాదృతంబు
నైనయక్కాననంబు భూజానికపుడు, మోదమునుగూర్చి గడితంపు, సేద
దీర్చి, 32

వ. అట్లు సుఖావహంబగు నవ్వనంబున విహరించుచుం జనిచనియొక్కచోట

మ. కనియెక్ భూపకుమారమాళి యొక రాకాచంద్రబింబాననం

గనకాంగిం గలకంతకఠిం గలికింగస్తూరికాసారభం

గనదంభోజదళోపమాననయన్, గంధేభకుంభస్థలిన్

ఘనసారాచ్చనరస్మితన్ ఘనకచంకాంతాజనగామణిన్.

క. కనిమెల్లన దాయంజని, వనజాయతనేత్రరూప, వైభవములకున్
మనముననదృఢత మొందుచు, జననాయకమాళి దాని, సారుమతించెన్.

క. అద్దిర దీనియొయారం, బద్ధివిజవధూమఃకులకుఁ నహికులపుజగా
ముద్దియలకు మానిసి నెఱి, ముద్దులగుమ్మఁకుఁ గలదెఁముల్లోకములన్.

చ. బలురతనంపుగోవ యనిఁపల్కినఁ దావులుసిల్కుచుండె ను
నృళుకుఁబసిండిబాష్టయనిఁకాంచినఁ బలుకులునేర్చియుండెఁ గొం
దొలకరిమించుచీవయనిఁ తోచిన నిల్కడగల్గియుండె నీ
కలికికడిందిజవ్వనముఁ కన్నులపండువయయ్యె నద్దిరా.

37

సీ. చిన్నారిజాబిల్లిఁ కన్నెమామిడిగున్న, మరునివల్లూపుచేఁ మంతిబంతి
తళుకుబంగరుబాష్టఁ తొలకరికొమ్మించు, కులుకుమిఠారి వెన్నెలకొటారు
తెలిము త్తయపుగోవఁ వెలలేనిమానికఁ బలతివెన్నెలనిగ్గుఁపల్కుఁజిల్క
కపురంపుబరణి చొక్కపునిల్వటద్దంబు, తావిగేద గిపువ్వు తమ్మికోలను
తే, నాఁగగొనబారునియ్యెలఁ నాఁగబాగు, నాఁగంధర్వయక్షిన్నరఁలింప
గరుడఖచరాస్సరస్సిద్ధ కామిరులకుఁ గలదెపరికింప మూడులోకముల
యందు

సీ. అలులు లేనెలవిండు, తిలపువ్వుముల్పల, దళములు మగతాలుఁతమ్మికెంపు
ముకురచుల్ శ్రీకారఁములుదరంబుబిసంబు, లజ్జముల్ జక్కవలాకసంబు
భుజగంబు సరఁగలు, పొన్నపూవచలబు, పులిసంబు లశ్వత్థదళంమనంతి
కంబముల్ కాహళుల్ కచ్చప బులు, తార, కలుపల్లవంబులుకాంచనంబు

తే. కప్పరముగూర్చిసరసిజగర్భుడిట్లు, చేసెఁగాఁబోలునిమ్మద్దుఁజిగురుబోడి
నట్లుగాకున్న నీభువఁ నైకమోహ, నాద్భుతాకారవైభవం, బవలఁగలదె.

క. బంగారుబాష్టతెఱఁగునఁ, బొంగారుచు మదికినానఁబొదలించెడు నీ
శృంగారవణివిలాసం, బంగజపట్టంపురాణి ఁ కైసంగలదే.

40

సీ. కరికుంభములతోడఁ గలహంబుగావించి, మారేటిపండ్లతోఁ మచ్చరించి
కొవ్విరిఁచెండ్లతోఁ గొడుకకవాదించి, పసిఁడికుండలతోడఁ బ్రతిఘటించి
గిరిశృంగములతోడఁ మరలకయెదిరించి, బలుబొంగరాలతోఁ బంతగించి
గజనిమ్మపండ్లతోఁ గవగొనిజగడించి, తమ్మి మొగ్గలతోడఁ దారసించి

తే. ముద్దుబక్కవకవలతో, మొగ్గరించి, పొన్నకాయతో, బగ్గబుండ్రగింది
యతితరం బైనచెలువున! నలకెనొర. యబ్బురంబు దీనిచచ్చబుదోయి.
సీ. కనకకుంభములెంత, కాకచేబెరిగిన, దరము లేతెఱుగున, మొరయు
చున్న

గరటికే లెంతవంకరగా మెలంగిన, గడుఁజక్కిలములెంత! యడుకుచున్న
భుజగంబు లేరీతి, బారయూనిపొరలిన, మృగకులాధిపుఁడెంత, యెగిరిపడిన
గలికిలేం ట్లెంతెరుం, కారంబుచూపిన, మీలెంతపొలసెక్కి! మిట్టిపడిన

తే. నొర యిక్కొమ్మకుచకంధ రోరుకర్ణ
రోమవల్లివలగ్నశి, రోజనయన
ముల నెవఁగొని యొక్కెంత గెలువఁగలవె
మరునిక్కొంబువ్వుములికి య య్యరిదికలికి.

42

వ. అని కొనియాడుచున్నసమయంబున.

43

—++ సుదతి నికుండరాజుం గని వలచి వర్ణించుట ++—

క. రాజానన గనుఁగొనియె వి, రాజన్మణిభూషణాభిరామశరీరుఁ
రాజకుమారుఁ జితసుర, రాజకుమా రేందు రాజరాజకుమారుఁ. 44

క. వనజాతనయన యటువలె, గనుఁగొని యెనలేనివలపుగడలుకొనఁగ నా
తనిచెలువమునకుఁ దద్దయు, దనమదిలో నదృశ్యంబు దనరారంగఁ.

క. గంతుఁడొమఘవసుంతుండొవ, సంతుండొనలకూబసుండొజలజాహిత్యుడో
సంతసమయ్యె నహాయి. కాంతాజనమోహనాంగుఁగనుఁగొన్నంతె .

సీ. దరములఁ దలుమునిద్దంపుఁగుత్తుక వాఁడు, హరినీలముల నేలుకురులవాఁడు
గజతుండములమించు భుజదండములవాఁడు గురుకవాటముఁబోలు నుర
మువాఁడు

చిగురుకూల నెన్నుతోగరువాతెరవాఁడు, గబ్బిసింగము గెబ్బుకొను
వాఁడు

తమ్మితేకఁగ బాఱఁజిమ్మకన్గవవాఁడు, మినుకుబంగరుఁగేరు! మేనివాఁడు

తే. జాతిమగతాలఁ దెగడుపల్ చాల్చువాఁడు, చికిల్కొమ్మించుటద్దంబుఁ
జిన్నపుచ్చు
చెక్కుగననా.ను బలిరయిఁగీతివరుండ, టంచునాతనిసోముగంబెంచు
చుండె.

క. అపు డాస్మతనయునిపై, జపలేక్షణపై మరుగుడుసమసుమశరముల్
శపథంబూని పొరింబారి, విపరీతముగాఁగ నేసివివశులజేసెన్. 48

—❖— నికుండరాజు సుదతిం దనపురికిఁ గొనిపోవుట. —❖—

వ. అప్పు డప్పుడమితేఁ డచ్చేడియంగనుంగొని యిట్లనియె. 49

ఉ. ఎక్కడిదాన వీవు కమలేక్షణ నీవు వసించుచునుక్కుప
ట్టెక్కడ నీమనోరమణుఁ డెవ్వఁడు నీతలిదంబులెవ్వ రీ
చక్కనిజాళువాపసిడిచాయలఁ గేరెడుమేను గండఁగా
నొక్క తెవిక్కడం దిరుగుచుండఁగఁ గారణమేమి చెప్పమా, 50

సీ. అనిన నచ్చాన య నంగనారాచనం, త ప్తయునాచ్చాది తస్వదేహ
లతికయునిర్భరఁజ్ఞానిమీలిత, నయనము నైమహీనాధుసారె
గడఁగఁటిచూపులఁగనుఁగొంచునొకతరు, పార్వతంబునందుండిపాదపంబు
కొనగోల్ల వాయించుకొనుచునొదలవాంచి, యొక్కొంత మాటాడఁకూర
కుండె

తే. వీతరాగుండు తత్త్వసంవిదుడునిస్సృ, హుండు నగువారదుం డప్పు
డోలిరాగ

కామలజ్ఞాధికత్వముల్ గలిగియుండె, నహహ దైవకృతంబెన్ననద్యుతంబున్ 51

వ. అని యగస్త్యుండు వెండియుశౌనకున కీర్తనియె నట్లయ్యాగంతుకాంగనా
రత్నంబు మదనవిహ్వలమానస యగుటెఱింగి తానుచు మదనావిష్టండై
నృపాలుండు దానికిట్లనియె 52

తే. వనజముఖ నీవుకన్యక ననుచుమదిని
దోచుచున్నది చూడన ద్యుతమునీదు
రూప మిట నన్వరింపు మాఁరూఢవాంఛ
సఫల మగుఁజమ్ము నీయెలఁబవ్వనంబు.

సీ. కలహంసగామినికరటికుంభస్తని, కర్పూరదరహంస • కంబుకంతి
 కలకంతకలవాణి • కాహళికాజంఘ, కష్టరదళపాణి • కమలవదన
 కాసాగనిభనాభి • కంతీరవచలగ్న, కనకకోరకనాగ్ని • కైరవాక్షి
 కస్తూరికాగంధి • కచ్చపచరణాగ్రి, కార్ముకభూవల్లి • కాంచనాంగి
 తే. కదళికాస్తంభరుచిరోఽ • కాండయుగళ, కల్పభూజాతనవలతా • కలితబాహ
 కాలజీమూతనీకాశ • ఘనశిరోజ, కామినీమణి ననుజే • మంగవయుమిపుడు
 క. కొమ్మా నెమ్మది నాతో, రమ్మా మాపురికి సకల • రాజ్యంబును నీ
 సామ్రాజ్యజేసెద ననుజే, కొమ్మా మరుకేలి నేలు • కొమ్మా నెమ్మిన్. 55
 తే. అనుడు సభూమివరుమాట • లాలకించి
 మెత్తబాటూని యన్నుల • మిన్న కన్ను
 సన్నల నలంతినవ్వుల • నున్న తెఱంగు
 వన్నెదైవాఱ నెఱిగించి • మిన్నకుండె.

56

వ. అప్ప డమ్రహీతలవల్లభుండు దానికరంబు పట్టుకొని సుఖాసనంబున
 గూర్చుండజేసి యమందానందకందళితహృదయారవిందుం డగుచు
 వరూధినీపరివృతుండై దివ్యతూర్యఘోషంబులు సెలంగ నిజవట్టణంబు
 ప్రవేశించి

—◆◆ నికుండుడు సుదతితో నిష్టాపభోగము లనుభవించుట. ◆◆—

తే. అంత సంతఃపురంబున • కరిగి దివ్య
 మందిరంబున నవ్వధూ • మణిని నిలిపి
 యిందుముఖఁ గూడుకొన నెపు • డెప్పుడంచు
 సురతరామోదహృదయు • డైయుండె సంత.

58

సీ. తరణిపశ్చిమసముద్రపాతమునఁ గుంకె, గడితంపుసాంధ్యరా • గంబు
 పర్యే
 గటికిచ్చీకటులు ది • క్తటముల గిఱిగొనె, దారలంబరవీధి • దళముకొనియె
 గొలఁకులఁదొగలును • గలువలు వికసించె, జలజాతవిసరముల్ • దలలు
 వాంచె
 గుముదబంధుండు తూర్పు • గుబ్బలి నుదయించె, గోకదంపతులార్తి • గూరి
 పఱచె

తే. జలఁగి బలితంపుఁబండు వెఁన్నెలలు గానె. విటవిటీజను లెనలేని వేడ్క
తోడఁ

దవిలివిహరింపఁ జాగి రుఁద్దామలీల, నఖలజంతుసుఖావహంబయ్యెనపుడు
సీ, పవడంపుఁగోళ్ల చఁపురపుచుంచము హంస, తూలిక నించినఁ పూలపలుపు
ప్రక్కద్రొండ్లలఁతిహంబట్టుతలాడ మా. నికపుఁగీల్బొమ్మలు నిలువుటద్ద
ములుతావిసురటీలు మొక మాలుచందువా, మేలిముత్యాలజాఁలీలుపసిడి
దివ్వెగంబములు కొంజవ్యాజివంకణీ, లడపంబు గండంబుఁగుడికలగరు

తే, కరవటంబులు కస్తురిఁబరణి తమ్మ
పడగ యత్తరుకుప్పెలుఁపైడిఁగద్ద
వీటికాపేటికలును బఁన్నీటిఁగిండ్లుఁ
గలిగి వెలుఁగొందుకేళికాఁగారమునను.

60

క. కాంతారత్నముతో భూ, కాంతాగ్రేసరుఁడు ప్రేమఁగడలుకొనంగాఁ
గంతుక్రీడావైభవ, సంతృప్తస్వాంతః డగుచుఁసరవిజెలంగె.

61

వ. మఱియును.

62

తే. రత్నశయ్యావితానవిరాజమాన

మందిరంబుల మణికుట్టిమస్థలములఁ

బుష్పవనములఁబ్రాసాదఁ ములఁ గడఁక

నువిదయును దానుగ్రీడించు ఁ చున్నయంత.

63

క. ఆతేఁడుఁ జెలియుఁ గూరిమి, మీఱఁగసుఖలీల నట్లు మెలఁగఁగ వరుసఁ
నూలుగురుసుతులు వుట్టిరి, తాఱనిగడితంపుఁగడిమిఁ దనరెడుబలిమిన్.

—|| సుదతిమగఁడును గొడుకులును యుద్ధముఁజచ్చట ||—

వ. వారందఱు నతితరస త్వసంపన్నులు నఖండవీరపరాక్రములు నపరిమిత
తేజోవిరాజితులు నభినవయావనారంభులు నశేషశత్రువిద్యావిశారదులు
నైప్రవ ర్తించుచున్న సమయంబు నొక్కనాఁడు.

65

సీ. అపరాభీతిరంబుఁ నందురిపుంజయుఁ, డనురాజు దనరు నఁ న్వర్ధనామ
కుఁడు తదాత్మజులు ముగ్గురు పరంతపవరా, స్కందులు పరవిశోమకుఁ

డనంగ

వెలయుడు రమ్మహావీరవన్యలుప్రాకృ, యోధిజగీషః జఃమూరుగణ స
మేతులైవచ్చిసంవీరిపథాత్రిభాగమునదంతువిడిచిఁ మొసయుటయుని
తే. కుండనరపతి నిజపుత్రికులును దాను, బేర్పిఁజతురంగబలసముఁ పేతుఁ
డగుచుఁ

దరిలిమొనకట్టిఘోరయఁ దగ్ధంబుచేసె, నప్పుడుభయబలంబులుఁ ననికి దొడరి
క. పరశు గదా పట్టిన ము, ద్ధర తోమర భిందిపాల ఁ కాక్షేయ శర
చ్చురికాదిసాధనంబులఁ, గరమరుగుగభటులు దుమురు ఁ గావించిఁగోగి.

క. పృథుబలసంయుతులు జగ, త్కథితమహాయశులు ఘోరఁగర్వోద్ధతులుం
బ్రథనజయదర్పితులునగు, రధికులుపోరాడి రధిఁ రథసంబెసఁగె. 68

తే. చిత్రవైఖరి నిశితకాక్షేయకములు, పెటికిజవఘోటకంబులఁ బటిపిబిట్టు
నఱకులాడిరి రాహుతుఁలుఱకనిబిడ, రక్షధారాప్రవాహంబుఁ రవడిఁ బర్వ

క. గిరులును గిరులునుదాఁగొను, కరణిక్ మదవారణములఁ గదనంబునకుం
బురికొల్పి వేటులాడిరి, కరివాహకు లపు డఖర్వఁ గర్వోద్ధతులై. 70

వ. మఱియుం దురగభురపుహించలోహ్లాతస్థితశరాపరాగరింఘోళిచ్చాదితా
రుణాంశుమండలం బగునబ్బండనఁబు భూరిభేరిపటహనిస్సాణంకాహళార
వంబువలనను వీరభటోత్కటసింహనాదంబువలనను నిష్ఠురధనుష్టంకారం
బువలనను మగోన్నిద్రభద్ర దంతావళ బృంహితంబువలనను నసంఖ్య
శంఖనాదంబు సముత్తుంగతురంగ హేషారవంబువలనను నసంఖ్య శంఖ
నాదంబువలనను నధంగశతాంగనిరోషంబువలనను గ్రిందుకొని యోదోం
తరాళంబు బధిరికృతంబైయుండ నందుఘోరంబుగఁ బోహనరించి కరితు
రగవీరభటునికాయంబులు కాయంబులంబొసి పడియున్న సంగరాంగణం
బుపుష్పిత పలాశారణ్యంబుతెఱంగునం బాలిచె రక్షధారాప్రవాహంబు
లుప్పొంగి యంబునిధికింజాగి పాతెనప్పుడు, 71

తే. రాజు లెదిరించి ఘనసమ ఁ రాజరమున
నందఱును మృగ్గుటయు నికుంఁ డాధిపతియుఁ
దారసిలి బిట్టఘోరయు ఁ దగ్ధంబుచేసి
కొడుకుగుఱ్ఱలతోఁగూడి ఁ పుడమిఁగూలె.

—: చచ్చిన మగని గుఱించియు, గొడుగులగుఱించియు సుదతియేడ్చుట:—

ఉ. అంత నికుండమానవధ ధరాగ్రణిచేడియ తత్ప్రకార మా
ద్యంతము వీనుల స్వని ర ధయంబున నాహవభూమి కెంతయు
స్వంతదలిర్పనేగి కడఁ జెల్లని పాగినాయుర్
బంతిగఁ గూలియున్న సుతః వర్గముఁగల్గిని శోకమగ్నయై. 73

క. హానాథ హామనోహర, హానిరుషమధర్మశీలయమిత్రవిభోగా
హానరపాలశిఖామణి, దీనునిక్రియ నిట్లు ద్రెల్లి తే కదనోర్వి. 74

తే. అమలమణిమయభర్మహార్యంతరమునఁ, దతమ్మదులహంసతూలికా ధ
తల్పమున సు
ఖంచునీయొడలీరణః క్షీతిని బారలు, చున్నది పుడేమి సేయుదుఁ జెన్నుదటిగి.

ప. అని కుమారవర్గంబుగ నుం గొని పయింబడి ముంగురులు సెదరఁ గరంబుల
నొదలమోఁదుకొనుచు నలుంగెత్తి హాబిడ్డలారా యిట్టి ఘోరదురవసం
బాందితిరేయని వెక్కి-వెక్కియేడ్చుచు, బుడమింబడి పొరలాడుచు నున్న
రనుచు నుమ్మలించుచు సామ్మగొనుచు ధూళిధూసరశరీరయై పెద్దయుం
దడవు దుఃఖించి బడలి యడలుచు క్షృత్తిచాసాపరవశయై యేమియుం
దోఁపక వనంబునఁ ద్రిమృరుచున్న సమయంబున. 76

—: సుదతి యాకలిగొని మామిడిపండు గోయంబూనిన

నది యెట్లును నడకుండుట:—

తే. సౌకుమార్యంబుఁ దేజంబుఁ స్వాప్యంబు, సౌరభంబునుగల్గియా ధ శ్చర్యలీల
నలరునొకచూతఫలమందుఁ గలుగఁజేసె, హరి యదియు నట్టులాకటఁ
దిరిగితిరిగి.

క. చేరువ నమ్మామిడిపం, డామాధిగఁగొమ్మయందు ధ నందినయములే
తోరముగఁ గానిపించినఁ, గోరికఁ జేసఁచి యందుఁ గొనబోవుటయ్య.

తే. ఫల మొకంచుకయెడఁ గనం బడికరమున, కందకుండినవే నిక్కియవ్వ
ధూటి

కోర్కినప్పడు వెండియఁ గోయబోవ, నటులెయెడఁ జూసి కేలికినందదయ్య.

వ. అప్పు డప్పొలతి నితాంతజతరానలసంతప్త సకలావయవయగుచు సమీ పంబునం బడియున్నపుత్త్రకు నొక్కనిండెచ్చివైచి యెక్కియందుకొనం బోయినఁ దత్ఫలంబందక యంతరంబుగలిగియుండెనట్లుక్రమక్రమంబునఁ బుత్రశతంబు సోపానపద్ధతిఁగావించి కోయంబోవుచున్ననదియెప్పటియట్లు యందకున్న నత్యంతదీనాననయై కన్నులనశుక్రణంబు లురల నేమియుం దోషక చీకాకుపడి ఫలంబెగదిగంజూచుచున్నసమయంబున. 80

—: విష్ణువు వృద్ధవిప్రుఁడైవచ్చి సుదతికిమేలుచేసి యంతర్హితుండగుట :—

సీ. చినిగినసీర్కానిఁ చిన్నదోవతియును, దట్టంపుఁదెలిజన్నిఁ దములగుంపు రిదనహీనవిశాలఁ వదనగహ్వరమును, రహిమించుదండఁబుఁరారిఁచెంబు దళముగా నరసినఁ తలయుగడ్డంబును, జెప్పులుదావళిఁదుప్పటియును మదతలఁదేలుచాఁమనిచాయ నెమ్మేను, మందయానముజప మాలికయును

తే. గొనబుమితాడుగోపించం దనమృదూర్ధ్వ, పుంక్షమునుగల్గి యప్పుడుఁ భూసురోత్త మాకృతిధరించి చెచ్చెరఁ నచ్చెరువుగ, వచ్చెనచ్చటికిందిరాఁవల్లభుండు.

క. చనుదెంచి యశ్రుముఖయును, ఘనశోకాన్వితయు తృద్విఁకారార్తయునై వనిఁ ద్రిమృరునమాన్రినిఁ, గనియావృద్ధద్విజుండుఁకరుణం బలికెన్. 82

క. ఏమిటీకేడ్చెద వివ్వన, భూమిందిత్రిమృరుచు ముగుడఁ పొలఁతీ మూలం బేమి యిటులార్తినడలఁగ, నీమదిఁగలవగవుతెఱఁగుఁ నిక్కమచెపుమా.

తే. అనుడుసతిపల్కె నీవెండుఁ నరుగఁగలవో, పొమ్ము నాతోడ నీకేలభూసు రేంద్ర యని తిరస్కారముగవచించిన నతండు, హితవచోరూఢి వెండియుఁ నిట్లు లనియె.

తే. వనిత యిటులొక్కతెవునీవుఁ వనములోన, నలమటించుచుఁ దిరుగుటఁ యరసిచూచి తెలిసికొనిపోవుటచితరీతిగఁ దలంచి, వచ్చితి నెఱుంగఁజెప్ప నీవర్తనంబు.

సీ అనవుడు నచ్చానఁ జూతనికిట్లునిపలె, విను భూసురేంద్ర నావిన్నపంబు
సూర్యోమానతే * జోనిధియైనని, కుండధాత్రీనాథఁ కుంజరునకు
భార్యనైబహుభోగఁ భాగ్యంబులారూఢి, ననుభవించుచుమనోజాకృతు
లును

శస్త్రాస్త్రవిద్యావి శారదులగునూర్వు, రాత్మజలనుగాంచియతితరప్ర
తే. హర్షమునఁగాలుచో పు * డాహవాంగ
ణమున మగఁడును గొడుకులు * విమలవరుల
చేత హతులైనఁ దద్వియో * గాతతార్తి
దుఃఖమున నిందుఁదిరిగెద * దొసఁగులెసఁగ.

86

తే అంతకఁ తెచుఘనతరంబగుక్షుధార్తి,దివిరివనియెల్ల నెనుకుచుఁ దిరిగితిరిగి
యక్కజంబుగఁ గొమ్మపైఁనొక్కమావి, పండుగనుఁగొంటిఁగన్నులఁపండు
వుగను.

క. ఆపండు గోయఁబోయిన, నేషగిదిఁ దొరకకున్న * నెడయొడవనిసం
తాపమున బడలుచుండితిఁ, దాపసవర నాయవస * దైవంబెఱుఁగున్.

89

వ. అనిన నాద్విజపుంగవుం డంగనామణి కిట్లనియె
తే.పతితనూజవియోగార్తి * బడలుచుండి,యతితరంబైనక్షుద్భాగ * నడలుచుండి
యశుదితోనుండి పండుగో * యంగఁ జనిన,నబ్బునే బేల యి * తైఱిగర్వ
మగునె.

తే. సరసికేతెంచి యందుఁ * స్నానమాడి, నిర్మలస్వాంతవైయున్న * నీకునపుడె
సకలదుఃఖాపహారియా * సత్ఫలంబు,కరతలాగతమగుఁజమ్ము * కమలవదన.

వ. అనిన నమ్మగువ యిట్లనియె.

92

క. చీనజనావన కరుణాంభోనిధి నాతండి * నీకుఁ బుత్రిని నన్న
మాననియాఁకట బడలం, గానీయక వేగపో * దిఁ గావింపఁగదే.

93

తే. అనఘ స్నానంబువలన నయ్యబ్బురంపు, ఫలముచేతికి నెల్లురాఁ * గలదు
పుణ్య
సరసి యెచ్చొట్టనున్నది * సరగనాకుఁ దెలుపవేయని మొక్కి * ప్పార్థించు
టయును.

ఆ. బ్రాహ్మణుండుపలికెఁబరమదయాభుజ్జై, ముగుదయనతిమారఁమునసమగ్ర
నిర్మలోదకములఁ నెరయుచు నొకకమ, లాకరంబు లీలఁ నలరుచుండు.

తే. కుముద కష్టర కువలయఁ కోకనద స, రోరుహేందీవరాక్షీర్ణఁ మైరణన్త
దాళిసంక్షీర్ణమైకౌంచహంసకోక, సంకులంబయి నెఱినక్కొలంకుడఁగు

సీ. కుంద చందన పిచుఁమంద వందక వట, మందారతిందుకఁ సిఁదువార
గాల వాంకోల తఁకోలతమాలహిం, తాల తాల రసాలసాలతూల
కురువక మరువకఁసరళ కృకర పుర, కరవీర ఖది రామిఁకా కరీర
నారంగ లికుచ ఖండ్జూర జంబీర హ, రీతకీ కేతకీమాతులుంగ

తే. పనస్సఘనసార కదళికాఁప్రముఖవివిధ, ఫలకుసుమగుచ్ఛకిసలయఁభరన
మత్స్య
కృష్ణభూజాతజాతప్రీక్షీర్ణమగుచు, వజ్రలు దత్తీరముననొక్కఁసనము
తరుణి.

మ. సరసీనిర్మలనీరబిందుకణముల్ సమ్యగ్గతిం బూని వి
స్ఫురదారామలతాంతసారభరజః ఁ పుంజంబుఁ గ్లెకొంచు ని
ర్భరమందానిలశాబకప్రకరముల్ ఁ పల్కాఱు నక్కోలలోఁ
దిరుగుం శాంధజనశ్రీమాపహరణో ద్వృత్తిం బ్రకాశించుచున్. 98
తే. తరుణి నీవచ్చటికినేఁగిఁతత్త హక, నీరములన్నాన మొనరింపఁనీకుఘఁము
చేతికబ్బును బొన్తుంచుఁబ్రీతిఁజెప్పి, యంత నంతర్నితుండయ్యె ఁ నాద్వి
జుండు. 99

వ. అని కంభసంభవుండు శౌనకమునీందునకం జెప్పిన నతం డతని నవ్వలి
కథావిధానం బెట్లని యడుగుటయును. 100

శా. పారావారవిహార హార హిమరుఁక్పాతీర డిందీరమం
దార క్షీర తుమారపారదమరు ఁ ద్తంధేభతారాసుధా
పూరేందూపల హీరపార శరదం భోదాభ్రగంగానదృ
గ్గౌరన్నారయశః ప్రసాదహితసంఖ్యావత్కులోద్ధారకా. 101

క. శంఖార్బుదసంఖ్యాహిత, పుంఖప్రీణాపహరణఁభూరిరణాంచ
చ్చంఖగదాచక్రాయథ, కంఖాణీకృతవరిష్ఠ ఁ గరుడశ్రేష్ఠా. 102

మాలిని. కథితశుభచరిత్రాఃకంజమిత్రాబ్రనేత్రా
మధితఖిలసమాజా • మండితాఖండతేజా
పుథులగుణవిహారా • కృత్తమత్తారివీరా
ప్రధనవిగతశంకా • పక్షిరాజోజ్వలాంకా.

103

గద్యము. ఇవశ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర కరుణాకటాక్షనిరీక్షణ సంలబ్ధసరసకవితా
సామ్రాజ్య ధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రవీరిత్ర కూచి
మంది గంగనామాత్యపుత్రి సకల సంస్కృతాంధ్రలక్షణ కళాకాశలాభి
రామ తిష్ఠకవిసారవభామ ప్రణీతం బైనసర్వపురక్షేత్ర
మహాత్మ్యం బనుపుణ్య చరిత్రంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీశారదామృతము

సర్వపురమాహాత్మ్యము

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరుచిరగుణాభరణా

నారదమునిమితచరణా ♦ నతజనశరణా

ఘోరాంహస్సంహరణా

భూరిజగద్భరణ సర్ప ♦ పురవరశరణా.

వ. అవధరింపుము శౌనకమహామునీంద్రుని కగస్త్వం డిట్లనిచెప్పందొడంగె
నట్లయ్యాగంతుకాంగనారత్నంబు విప్రవాక్యప్రకారంబున నక్కాసార
తీరంబు చేరి తజ్జలంబుల నవగాహనంబుచేసి. 2

—: స్త్రీరూపమును విడిచి నారదుండు నిజపూర్వవృత్తముల నెన్నుట. :—

క. తటిదుపమానజటావలి, పటికపుజపమాల కరవి ♦ పంచయు ధవళా

తక్కుటతనువు గలిగిమఱి యె, పుటినారదమునియ యగుచుఁబటుగతి

నిలిచెన్. 3

తే. జలధిలోపల వెడలినశశిముఖబోలె, నిలిచి యత్యద్భుతంబాత్మనివ్వట్టిల్ల

స్త్రీత్వసంపత్తుతాదివి ♦ స్త్రీర్ణపూర్వ, వర్తనంబెల్ల స్వప్నక ♦ ల్పముగఁ

దలచె 4

అ. తలఁచికొలను వెడలితత్తటాంతికవన, భూమి నొక్కపుష్పభూరుహంబు

క్రిందఁగూరుచుండిసందేహవివశిత, స్వాంతుఁడగుచు మఱియునాత్మ

లోన, 5

ఆ ఏమియద్భుతం బిదేమియాశ్చర్యమి, దేమివిస్మయం బి ♦ దేమిచిత్ర

మేమిచోద్యమిది యహామును పెన్నెడు, విననికననదొడ్డవింతవుట్టె. 6

సీ. కలఁగంటిఁ గాఁబోలుఁగఱుతించి చూచినఁ, గల యనిదునిన కెట్లుఁగలుగ

నేర్చు

విభ్రాంతి కాఁబోలుఁవివరింప నది వస్తు, దర్శనంబునఁగానితత్తులకొనదు

మోహంబుకాఁబోలుఁ నూహింప దానిచే, నూరక తెలివిలేఁ కుండవలయు
నైంద్రజాలక మేముఁ యరసిచూడఁగ నట్లు, లైననిందుఁబయోక్తఁగాని
పింపఁ

తే. డహహ గలయును భ్రమయు మోహంబు నైంద్ర

జాలకంబును గాదు నిశ్చయ మిదేమి

యద్భుతం బంచుఁ బలుమఱుఁ నాత్మలోన

నెంచుచు నొకింతతడవు చింతించుచుండె.

7

వ. అంత.

8

సీ. అంగనామణిరూపఁమబ్బటయునుమనో, జాతార్తియునికుండఁజనవరునకు
బ్రియపత్నియగుటయు • బిడ్డలనూర్వర, గనుటయువారుసంగ్రామభూమి
బడుటయు ఘోరదాభఁబడలుటయునుశివ, సోపానసరణియుఁ నూరివరుని
వచనప్రకారంబుఁవరుసతోస్మరియించి, మదిలోనఁజాలవిస్మయముఁబొంది

తే. యహహుదియెన్నవిష్ణుమాఁ యాప్రభావ, మంచుమానసమున నిశ్చఁ

యించిమున్ను

బ్రహ్మసభలోను నేనుగర్వమునఁ బలికి, నట్టిఫలమిప్పు డనుభవంబయ్యె

నిజము.

—: నారదుండు విష్ణుప్రభావంబునెంచి విష్ణువును ధ్యానించుట. :—

వ. అని విచారించుచుండెనని యగస్త్యుండు శౌనకున కెఱింగించిన నతం డత
నికిఁ గ్రమ్మఱ సెట్లనియె.

10

తే. ప్రవిమలాత్మకకుంభసంభవసురర్షి, యట్లున ర్తించుచోనిజంబరయనెంత
కాలమయ్యెనెఱింగింపుఁకొతుకంబు, మఱిమఱియు హెచ్చుచున్నదిఁమా
నసమున

క. అనిన నగస్త్యుండు పలికె, విను మొకత్రుటిమార్త్రమయ్యెఁవివరింపఁగ న
య్యనఘుండు మెలగినకాలము, మునివరవిష్ణుప్రభావఁము గడిందిగదా.

వ. అనిన శౌనకుం డంతట నారదుం డెట్లుమెలంగె నెఱిగింపుమనినఁ గలశ
భవుం డిట్లనియె.

13

- క. విను మునినాయకయితైః, గునసురమునితెలివి నెచ్చుకొని మామోడరి
బును ఘనశక్తియుఁ దనర గఁ, ననమదనఖలేశు నిట్లుధ్యానముచేసెన్.14
- క. ఎవ్వనిచేసృష్టంబగు, నివ్విశ్వము పోదిసేయు * నెవ్వఁడు జగం
బెవ్వనియం దడఁగు న్నటి, యవ్వభునకు నేను బ్రాణతు * లర్థివొసర్తున్.
- తే. అచ్చుగఁజరచరాత్మకంబైనయట్టియిజ్జగంబు సమస్తంబు * నెవ్వఁడయ్యె
నట్టిజగదీశునకుఁ బరమాత్మనకును, జిరకృపానిధి కేనమస్కృతులొనర్తు.
- తే. సర్వభూతాంతరాత్మని * సర్వవిదుని, సర్వకారణభూతుని * సర్వమయుని
సర్వదురితౌఘహరణుని * సర్వహితుని, సర్వభువనైకనాయకు * సంస్తుతింతు.
- క. కమలావిభు నారాయణుఁ, గమలభవేశానజనకు. * గమలాక్ష్య నరిం
దముశంఖచక్రియుతకర, కమలున్ భజియింతుహృదయ * కమ మునందున్.
- తే. శేషపర్యంకశాయియై * క్షీరజలధి, యందులత్కిసమేతుఁ డై * యలరువాని
సంతరిక్షంబు కైవడి * నఖిలజగము, నిందుకొనియుండువానిచే నెఱిఁదలంతు
- తే. ఆదిమధ్యాంతరిహితుఁ డై * యలరువాని, నాదిమధ్యాంతకారణుం * డైనవాని
నఖిలకర్మచరూభోక్త * యైనవాని, నఖిలమఖిభోక్తయగువాని * నభిను
తింతు.
- సీ. ఏవిభుపదపద్మ * మింద్రాద్రిసురశిరో, భృతపద్మరాగదీ * శతులఁ బెంచు
నేఘనునామంబు * నిచ్చునైన వచింపఁ, గైవల్యనగరసా * ఖ్యంబుఁగూర్చు
నేదేవుమూర్తియో * గీంద్రమానసపద్మ, కర్ణికాంతరముల * గలసిమెఱయు
నేపృథుకరుణాని * రీక్షణంబారుని, సకలకల్యాణభా * జనముఁ జేయు
- తే. మహిమనెవ్వనిచారిత్ర * మహరహఁబు, బ్రహ్మహత్యాదిఘోరహ * పము
లడంచు
నయ్యనంతు రమాకాంతు * నధికశాంతు, నిరుపమస్వాంతు, భగవంతు *
నేభజింతు.
- ఉ. కిన్నరసిద్ధసాధ్యసుర * భీచరయక్షభుజంగమ ఖ్యుల
త్యున్నతేథక్తే దక్ష * గొలుచు * చుండినవారల కెల్ల నెన్నఁడున్ .
బన్నము లంటనీయక కృపా * మతినెవ్వఁడు పోదిసేయు న
ప్పన్నగరాజశాయిని బ్ర * పన్నగరాభయదాయిఁ గొల్పెదన్.

తే. అనలుఁ డొకఁడయ్యు జగత్కిపైఁ నన్నియెడల
సూలసూక్ష్మాకృతులఁ దనఁ ర్పుచు వెలుంగు
నట్లుదా సర్వభూతాంతఁ రాత్ముఁడగుచు
నలరఁపరమాత్ము నెప్పుడుఁ నాశ్రయింతు.

28

తే. నట్లుం జెఱుగున బహురూపఁ నామధేద. ముం మెలంగుచు నేమహఁత్ముఁ
డచరాచ

రం బగుపువంచ మెల్లనిఁ రంతరముగ నిండుకొని ముందు సవ్యశ్య,
నిలయుఁ గొల్లు.

తే. అజ సహస్రాక్షముఖినిఁ లామరులును. మరియు సనకాదికాశేషఁ
మానివరులు మా. సంబుల నెవ్వనిఁమాయఁదవిలి, భ్రాంతివహియింతు
రహ్మహఁప్రభు నుతింతు.

క. నీరజగ రాంధోదరు, నారాయణ నఖిలమునిజఁనతాఁగికా
పారీణు సకలజగదా. ధారు వనాధారు మదినిఁదలఁతుఁభక్తిన్. 26

తే. నిఖిలకల్యాణగుణపయోనిధికృపాబ్ధి, శంఖచక్రగదాధరఁ సర్వఫలద
దేవదేవేశ పరమేశఁ సజనక.నిగమవేద్య ప్రసన్నుడఁవగుము నాకు.

తే. అజ్ఞుడ జడుండునిన్నెట్టులభిమతింప, నేర్తునజ్ఞానమునఁజేసిఁ నేనువిష్ణు
మాయఁగడచితి నన్నట్టిమాటతప్పు,క్షమయొనర్చిరయింబ నఁగావు
మభవ.

తే. స్వామి భవదంఘ్రియుగసమాశ్రయనశౌర, వమునమూఢుండనెనేనఁ
పల్కినట్టి తప్పుసహియించిపోవు మాఁధనముకుండ పుండరీకాక్షహరి
సర్వభవనరక్ష. 29

—** నారదునకు విష్ణువు ప్రత్యక్షమవుట **—

సర్వలోకేశ్వరఁసర్వశరణ్య యా, శ్రితజనవత్సలఁశ్రీనివాస
పద్మాక్ష మద్భావఁపరిశోధక కృపాబ్ధి, నారాయణముకుండఁవారణేంద్ర
వరద గోవిందఁభఁ నత్కటాక్షమృతాం, చితలంబుల నభిషిక్తుఁజేసి
నన్నరక్షంపును నాధనాధయిల్లంచు,దృఢభక్తిమైఁ బ్రస్తుతింతుటయును

తే. సతనిభక్తికిఁబ్రముదితఁస్వాంతుండగుచు, భావనారాయణస్వామి •

పతగరాజ నామానుండును గరుణానివర్ధనుండు, నగుచు నహ్మనిమోలఁ
బ్రత్యక్షమయ్యె 30

వ. అప్పు డచింత్యాద్భుతరూపలావణ్యయావనామృతసముద్రిండును, దరు
ణారుణాంశుమండలమండితానర్ఘ మణిగణకిరణసంఘాత దేదీప్యమానకిరీ
న్దితో త్తమాంగుండును, బురందరనీలనికాశ కేశపాశుండును, సుప్రకాశుం
డును, శుచిస్మితసుధాపరిపూర్ణ పూర్ణిమాచంద్రబింబోపమానవదనుండును,
జగత్పదనుండును, యకర కేతననూతనధనుర్ల తాసదృశసవిభ్రమభూయుగ
ళుండును, గంబుకంతుండును, బ్రభాతసమయసముద్గీష్ఠ సహస్రకిరణతరుణ
మయూఖాశు ప్రిభిన్నసితాంభోజలోచనుండును, గలుషమోచనుండును
గిరిచిదున్నీలితలాలితచాంపేయముక్తాభిరామసునాసుండును, మహోల్లా
సుండును, ధాళధశ్యప్రిభాపూరహరిహీరశకలోఫమాన రదనసముదయుం
డును, సుహృదయుఁడును, వసంతావసరలసితవవకిసలాయాంభోజరాగస
మానమానితశోణాధరుండును, శ్రీధరుండును, మకరకుండలమణి ఘృణి
విరాజమాన శ్రీకార రేఖాతులితకలితశబ్దగ్రహుండును, దుష్టనిగ్రహుం
డును, నవీనకందర్పదృణప్రతీకాశధగద్ధగాయమాన గండభాగుండును,
మహాభాగుండును, గనక కేయూరసరోరుహమాలికారుచిరదిక్కరీంద్ర
శుండాలండసదృగ్ద్వీనవృత్తాజను చతుర్బాహుండును, బ్రహ్మచారకాం
బువాహుండును, నిరుపమమాణిక్యఖచిత శుచితర కనకకంకణ త్పద్రము
దిక్రికాక్షీర్ణసిర్దిద్రోకనదచ్చవిచ్ఛటాభాసమానకరాంభోజుండును, దివ్యతే
జుండును, శ్రీవత్సకౌస్తుభాస్తాకముక్తాహారవనమాలికా సహితమహారః
ప్రదేశుండును, నిరీశుండును, యమునాతరంగరంగిత్రీధంగుండును, నభం
గుండును, సురుచిరరత్నసంస్థాపితకాంచనకౌశేయవన కావృతకటిస్థలుండు
ను, నిస్తులుండును, సమున్నతకలభకరనిభోరుకాండుండును, మహాప్రభుం
డును, బ్రత్యగ్విముక్తాఫలవిమలనఖరాంకరప్రకరుండును, సుకరుండును,
హలకలిశబలచరశంఖచక్రముఖలాంఘనాభిశోభిత సమదర్పణతాకరనూ
పురాలంకృతచరణారవిందుండును, సదానందుండును, సజలజలదాభిరామ
శ్యామలకోమలదివ్యమంగళకాతుండును, ధాత్రీకళత్రుండును, నరిదర
గదాఖడ్గశార్ఙ్గ పేతుండును, బ్రహ్మాండభాండపిచుండును, నఖండసచ్చి

దానందవిగ్రహుండును, నాదిమధ్యాంతరహితుండును, నఖిలభువనజనకుండును, ననంతసహస్రార్బుదమార్తాండతేజోవిరాజమానుండును, సభంగవీరపరాక్రముండును, సపవర్ణలక్ష్మీప్రదుండును, ననేకాదృశవిద్యలీలావతారుండును, సపారకృపార సపేశలుండును నాశ్రితరక్షాధురీణుడును నార్జునశరణ్యుండును, నాగమాంతవేద్యుండును, సభేద్యుండును, సజేయుండును, సప్రమేయుండును, సక్షరుండును, నాశ్రమయుండును, ననంతుండును, నద్వయుండును, సభవుండును, సగునాయ్యాదినారాయణుంబౌడగని సాష్టాంగదండప్రణామంబులూచరించి యమందానందకందళిత హృదయారవిందుండగుచుఁ గరకమలంబులు మొగిల్చి నారదుం డిట్లునివనుతింపఁదొడంగె.

13

—H— విష్ణువును నారదుండునివనుతించుట. —H—

సీ. ససకాదిమునిమనః సురసిజభ్రమరాయ, వారణేంద్రవిపన్నిఁ | వారణాయ శతమఖప్రముఖనిఁ | ర్ధరగణపణ్ణితాయ, ఘోరసంసారాబ్ధిఁ | తారణాయ నలినగర్భాబ్జముఁ | జ్జలబృహజ్జలరాయ, కూర్మదైత్యవిఁ | దారణాయ కమలావధూముఖఁ | కమలాబ్జమిత్రాయ, దరసుదర్శనశార్దూలఁ | ధారణాయ తే. ఘనతరాశేషభువనైకఁ | కారణాయ, సతతపాలితమునిసిద్ధఁ | చారణాయ సర్వనగరానవరతప్రఁ | చారణాయ, భావనారాయణాయ తుఁ | భ్యం

నమోఽస్తు

దండకము. శ్రీమత్ప్రయోరాశి రన్యాకుచద్వంద్వసంలిప్త కస్తూరికాగన్ధసారాజ్ఞితస్ఫురదోరస్తరాళాయ విద్వన్మనస్సారకాసారమాద్యన్మరాళాయ నీలాపరమృగసమ్భాగ కేళివిహారా నిశాత్మస్తసస్త్వచేతోరవిందాయ సంరక్షిదామర్త్యబృన్దాయ కన్దర్పకోటిస్సుభరద్వివృతసౌందర్యరేఖా పరిభ్రాజమానాయ నానాయ తీన్ద్రాజరాఞ్చున్నిధానాయకారుణ్యమేధాసనాధాయ వేధోమరుత్వద్దినాధీశకీనాశ భేశానలాహిక ముఖ్యామరస్తోమ మస్తస్థలస్యస్త సౌవర్ణకోటిరకోటిరతామ్భాజరాగ ప్రభాపూరనీరాజతాఞ్చత్పదే ధోరితోగ్రాపదే శౌనకాగస్త్యవలీకజ వ్యాసవాసిష్ఠ కణ్వాతిగ్రాధేయ కాణ్డిన్యశాణ్డిన్యమాణ్డిన్య ముఖ్యాఖిలరీప్తి సంస్తూయమాన స్థిరోదారభాస్వచ్చరి త్రాయ మిత్రేనునేత్రా

య మినాద్యనంతావతారాయ ధీరాయఘోరాఘసజ్జాతశుష్కాటవీహవ్య
వాహాయ మాసప్రకృష్టానామేషముద్యన్తహిమైషదాజ్ఞప్తసిఘ్నాతగజ్ఞా
పరిస్మిరధారాఽభీతాభితాశేషదోషాయ నిత్యప్రత్యోషాయ దోషాచరాదభి
కాలాభిర్ఘృష్టాసమీరాయ వీరాధీవీరాయ క్షీరాద్గవాకాన్తలీలా విహారా
యపుణ్యప్రచారాయ జామ్బూనదస్థితపీతామృతాలజ్జ్వలతాఞ్చిత్రటీరాయ
శూరాయగమ్భీరసీరాన్తరాలోగకుమ్భిగసంకుంధకుమ్భిన్త్రసంరక్షణాదమ్భ
సంరమ్భసమ్భాసమానాయ సమ్మోదితాశేషదీనాయ సీరేజగర్భాణ్ణభాణ్ణచ్చ
టా పూరితోద్యత్ప్రిచక్షాయ సజ్జాముకేభీప్రిచక్షాయ సృష్టిసిద్ధిద్వంససప్రకృ
యాహేతవేషకీరాట్రుతవేషద్రునాభాయ ప్రావృడ్ధనాభాయ సవృక్షసం
రక్షణామోఘవిద్యాప్రవీణాయ వేదప్రమాణాయ సంసరదర్శ్యాధివైద్య
య వేదానవేద్యాయ సర్వాణసామ్రాజ్యక్షీలప్రదాత్రే ప్రజానాధపిత్రే
నమోవిష్ణవే భాగ్యవరిష్ణవే కృష్ణరూపాయ విశ్వస్వరూపాయతుభ్యం నమశ్శ
భుచక్రాసి కామోదకీశార్ద్రహస్తాయ లోకప్రశస్తాయ తుభ్యం నమస్సర్వకా
మార్థ సంస్థాయనే సర్వభూతాన్తరస్థాయనేసర్వపూర్ణావ నారాయణసాష్విమి
నే సిన్ధుజాకామినే సర్వలోకైకక్రేస్త్రేనమ స్సర్వహస్తేనమో వాసుదేవాయ
దేవాదిదేవాయ తుభ్యం నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః 33

మ. పురుహూతప్రముఖాఖిలామరశిరోభూషాగ్రిరత్నచ్చటా

నిరవద్యానపమప్రభోత్కరముహుఃశీర్షరాజితాంఘ్రిద్వయన్
శరణం బొందెద నిన్న నన్ను నెపుడుకాఁగి సంప్రీతిరక్షింపు సు
స్థిరకారుణ్యకటాక్ష సర్వనగరశ్రీభావనారాయణా. 34

క. శతధృతిశతమఖముఖులన్, శుత్రులుంగొనియాడలేనిచో నేనిన్నన్
నుతియింప నెంతవాడను, నతరక్షణదీక్ష. సర్వనగరాధ్యక్షా, 35

క. ఏమనియెడ నాభాగ్యము, నీముఖచంద్రోదయమునఁ నెఱి నుప్పొంగెన్
నామానసార్థవం బిపు, డోమహానియప్రభావయోగిశరణ్యా. 36

వ. మహాత్మాభవదాలోకన ప్రసారణ దవానలంబున మదీయ పూర్వజన్మసం
భృతకిల్బిషారణ్యంబు దగ్ధంబయ్యె భవదీయకృపాపూరప్రసారణంబున
నఘానలత ప్తంబులగు నిందియంబులు ప్లావితంబులయ్యెనింక మదజ్ఞానఘ
నధ్వంతవిభాకరుండ్ల వగునిన్నునెప్పుడు ధ్యానంబొనర్చెద నీయనంతిక

ల్యాణగుణానీకం బనవరతుంబు గీర్తించెద భవద్భక్తపవాం భోజదర్శనమనో
రథుండనై మూడులోకంబుల సంచరించెదనని ప్రార్థించు చున్నవారయినకు
భగవంతుం డిట్లనియె. 37

—|| నారదునకు విష్ణువసుగ్రహంబుఁ జూపుట. ||—

సీ. నీయభిప్రాయంబునే నెఱుంగుదు వత్స, సకలభూతాంత రాత్మకుండనైన
నాకెద్దియును గానరాకుండునది లేదు, నామాయఁదరియింపఁ నాకులకును
హస్తులకైన శత్రువులుగా దిట్లులో, కులకిది దెలుపుటకొఱకుఁ బూని
యెరుసేచేతఁ జేయించితినిక నీ, వశుకక స్థైర్యంబుగలిగియుండు

తే. ధరణిని పేరనీసహోవరమశేష పాతక ప్రాతనాశక మైతనర్పు
నిజలంబుల మునిగిన సజ్జనుండు, పానగ సఖలసృధంబులఁ బొందుఁజుమ్మి.

తే. అమితకలుషాకరం బగుఁనట్టిస్త్రీత్వ, మాగతంబయ్యె నిత్తటాకావగాహ
నమున నట్టులైనది భవన్నామకమున, వజ్రలుఁబో నీవుచుద్భక్తవరుండ
వగుట. 39

తే. ఇత్తటాకంబు మదిస్మరించుచుజనుల, కఘలకలుషాపహరణంబుఁచుతిను

సంతసంబున మునిగెడుఁన్నాతజనుల, కెల్లనిది పుత్రిసంపత్సమృద్ధిదంబు.

క. విను మత్సంకల్పంబున, మునివల్లభ నీకు స్త్రీత్వముఘటిల్లె నటుల్
జనులున్ మత్సంకల్పం, బునఁ గడుశుభసంతతులనుఁ బొందుదుచునుమీ.

తే. మునికులొత్తంస యమృతంబుగను నీకు, నంగనాత్వవినిర్ముక్తియయ్యె
గాన
నది ధరితీస్థలిఁ బ్రసన్నమగుచు నెపుడు, ముక్తికాసార మనుపేర మొనసి
యుండు. 42

క. ఇచ్చెఱువున మునిగినజనుఁ, డచ్చెరువుగ దురితరహితుండైశుభఫలముల్
గ్రోచ్చుకొనియనుభవించుచు, విచ్చలవిడిఁబుత్రిపౌత్రవృద్ధిఁజెలంగున్. 43

క. ఇది మొదలుగ నీసరసిక, ముదమునఁ గుంఠింపబడుదుఁ ముక్తుండై మ
త్పదమునకునరుగుఁ గొడుకక, తుదిభవబంధముఁ బాసిఁ మృహితనూజు.

తే. సిద్ధముగ ముక్తికాసారః జీవనావ

గాహన జనాఘనిచయ మొక్కటనునూర్పు

లూర్పుచును రోదనంబునఁ జూచును

నద్భుతముగఁ బలముతం బగుచునుండు.

45

తే. గణతియొనరింప మూడులోకములయందుఁ బావనములైనతీర్థంబులేవి

గలవ

వన్నియును నిందువసియించునహరహంబు, నమరమునిచంద్ర వినుసంశ

యంబులేదు.

తే. అవనిమానవుఁ డిచ్చలేకైన నీస, రోవరోదక మించుకఁ గోలెనేని

యాత్రణంబున వెనఁబలా యనమునందు, బ్రహ్మహత్యాదికములైన పా

తకములు.

తే. ముక్తికాసార మనుపేరు మొనసిమనుజుఁ, డాత్మలోపలస్మరియించు

నంతమాత్ర

మున నశేషాఘభవబంధములను బాయు, న్నానఫలమేమిచెప్పుడునయ

మింద్ర.

తే. గ్రహణవేశల విషువసంక్రాంతితిథుల, నయనములయందు మూలాన్ని

తాహములను

దవిలిస్తానంబానర్చిసంధన్యఁబొందు. నశ్వమేధసహస్రసమ్యక్ఫలంబు. 49

తే. పూషుడు మకరస్థుడైన పుడును మాఘ, మాసములయందు నాదిత్య

వాసరముల

హరిదినంబులన్నానమం దాచరించు, ఫలమువ్రాకువ్వనజనకునలవిగాదు.

సీ. ఇమ్ముక్తిసరసీతటచ్యుత విమలోద, కములచేత నివాపకరణమాచ

రించుటవలనఁ బితృశ్రేణులకు ముక్తి, కిరతలస్థంబు పరగుజహ్ను

తనయాదిపుణ్యతీర్థములని నాపాంజులులచేత నయ్యెడు ఫలముజనుల

కిచ్చట సిద్ధించు నెన్నంగ గంగాది, పుణ్యతీర్థములెన్ని భువినిగలుగు

తే. నన్నియును నిందువసియించునహరహంబు, ఘనతరంబుగ నాదుసం

కల్పమునను

బితరులకు నెవ్వడిచోచ్చటఁ బిండమొసఁగు నతఁడుతరియింపఁజేయుస్వః
పితృజనులను.

క. వటవిటపిక్రింద గయలోఁ బటుమతిఁ బిండంబువిష్ణుఁ పదమున నిడుమేల్
ఘటియించు ముక్తిసరసీ, తటమునఁ బిండంబొసంగుఁ ధన్యాత్ములకుఁ.

ఆ. అఖిలయజ్ఞభోక్తఁ నైననే నిచ్చట, నధివసించి జనులకఁఖలఫలము
లొసఁగుచుందు వినుముఁ యోగికులోత్తమ, మహిమవిస్తరిల్లఁ నహ
రహంబు.

క. నీమీఁదిప్రేమమున నిం, దోమునివర నిలిచియుందుఁ నుర్విజనులచే
నేమమునఁ బూజగొనుచును, తేమిక దుర్లభము జనులకిలఁగలదరయఁ.

క. నారద యిమ్ముక్తిసర, స్తీరంబునఁ జేయుజపముఁ చితదానంబుం
బేరిమి నప్పడ జనులకు సారంబైనట్టిఫలముఁ నమకూర్చుఁజూమి. 55

సీ. వినుమింకమాటలుఁ వేయునేల మునీంద్ర, గురుతల్పగ సురాపఁ గోఘ్ను
మాతృ
హులుఁ బరదారరఁ తులు భూగ్రహులును బ్రహ్మఘ్నులుఁ గనకాపఁ
హరణులాది

గలమహాపాతకుఁ తెలమి నీసరసీద్వ, యంబున స్నానంబుఁ లాడిరేని
యప్పడ వారుఘ్నఁ రాఘనిర్ముక్తులై, సురుచిరైశ్వర్యంబుఁ సుతసమృద్ధి

తే. యాయురారోగ్యసంపదఁ యతిశయిల్ల, నంత్యమున విష్ణులోకసాఁ ఖ్యా
నుభవని

రంతరామోదమేదురఁ స్వాంతులగుచు, నలరుచుందురు సుమ్ము తఃఫలంబు
గాఁగ.

వ. అని యిట్లు భగవంతుం డానతిచ్చిన నారదుం డమ్మహానుభావున కెట్లని
విన్నవించె.

తే. అభవమద్భావమాలిన్యఁ మపహరించు, కొఱకు నీవిలఁబ్రఖ్యాతిఁ మెఱ
యనిందు

భావనారాయణస్వామిఁ వైవసించి, యున్నవాఁడవుగద భువనోపకృతిగ.

తే. రమ్యపాదపనివహవిఁ రాజరంబు, పావనం బైనయీసరోవరతటమున
రూఢిమీఱంగ నర్చాస్వరూపమునను, వనజలోచన నీవుండవలయుఁజుమ్మి.

వ. అయిన నిన్నుఁ బ్రతిష్ఠాపితుం జేసెననియుత్సహించెద దానంజేసి నాకు నిద్దోమంబు పరిహారంబగు భవత్కటాక్షునిక్షేపంబునఁ బ్రసిద్ధుండనగునుఁ గదాయని విన్నవించిన జనార్దనుఁడు వెండియు నశనికట్లనియె. 60

తే. మున్న చెప్పితిఁ బన్నగః ముఖ్యుఁడైనయయ్యనంతుని కిమ్మాటఁ నయ్య మలర

నట్లుగావుర నిచ్చోటఁనధివసించెను, నట్లెకావింపుమి. కమునందాగ్రిగణ్య.

వ. అని యాశ్చితాదీనవర్తనం డగుగరుడధ్వజం డాఁ తిచ్చిన లోకానందక రంబై నవాక్యంబఖలంబు నాకగ్లించి బరితుష్టుడగుచు నమ్మనిశ్శేష్టుండు ప్రతిష్ఠావిధానంబుఁ బ్రయత్నంబునసె నని శౌనకున కగస్త్యుం డటంగిఁ చినఁ గ్రీమృత సతండతని కట్లనియె. 62

—: నారదుఁడు భావనారాయణునిఁ బ్రతిష్ఠసేయుట: :—

క. అరయ నఖిలజ్ఞంశగు, నారదమునివరుఁడు భావనారాయణుల ట్ఠ్విరమణీరమణునిఁ దా నేరీతిఁ బ్రతిష్ఠసేసఁ నటేఁగింపఁగ జే.

వ. విస్మయానందకారణం బగుప్రతిష్ఠానైభవంబు నాకుండెలుపు మనినఁ గల శోధ్యవుం డిట్లనియె. 64

క. శంభుఁడు జంభవిరోధియు, సంభోజభవుండు శశియుఁనర్కుఁడు దివిజుల్ రంభామలుముచులున్ స, రంభంబునవచ్చి రపుడుఁరహి నచ్చటికిన్. 65

వ. అప్పుడజుండు నభోమానంబున శుక్లపక్షంబునగురువాసరంబున సింహాల గ్నంబునఁగనత్కనక ప్రాకారసంవృతంబును రత్నగోపురవిరాజితంబును జిరత్నరత్నఖచితవిత్తరికాసోపానమండపకుట్టిమద్వార బంధబంధురంబును మణిస్తంభసహస్రభాసితంబును విశ్వకర్మనిర్మితంబు నగుమహానీయప్రా సాదాంతరంబున సముత్తంగభద్రసింహాసనంబున శ్రీమద్భావనారాయణ దేవు లక్షీతసమేతు విధ్యుక్తప్రాకారంబున సంస్థాపితుంజేసె నయ్యనసరం బున. 66

స, దేవదుండుభిమహారావంబులెసఁగె గం, ధర్మకిన్నరులు గీతములు వాడి రప్పరోభామినులదనొప్ప నాడిరి, జలదముల్పుష్పవర్షంబు గురిసె

మూనులు సౌమ్యమైనయ్యుల వినుతించిరి, మునుకొని శుభతూర్యము
లు సెలంగె

నసిమిషుల్ జయజయః ధ్వజలతోగ్రించి, రనుకూలగంధవాహములువీచె
తే. నంత బ్రహ్మపురందరాద్వ్యమరవరులు, నారదాదిమహాముని నాయకు
లును

భావనారాయణస్వామి దేవ దేవుఁ, బ్రీతిఁబొగడిరి మంగళగీతములను, 67
వ. వెండియునద్దేవు నిల్లని వినుతించిరి. 68

—♦♦ దివిజమునిముఖులు స్వామిని నుతించుట. ♦♦—

నే. దేవ దేవజార్జునః దివిజవినుత, యఖిలలోకైకకారణయప్రమేయ
భూతభవ్యభవన్నాథభువనవంద్య, వేదవేద్యరమాధీశవిశ్వనిలయ. 69

నీ. దివిమస్తకము చంద్రాదినకరుల్ కన్నులు
వహ్నిముఖంబు దేవతలు భుజము
లవని యంఘ్రిలు విహాయసము పొక్కిలి దిశల్
శ్రీవణంబు లామ్నాయసమితివాక్కు
లనిలుఁడు ప్రాణంబుయముఁడు మానసము నా
కంబు కంధరమునుగచభరంబు
భారతి నాలుక యాధోనిధులు కుక్షి
కృతుభుక్తిత్సకుల్ కటితలంబు

నే. గాఁగ విశ్వస్వరూపివై కరముమెఱయు, చుండునీమేన నలినగర్భాండ
భాండ
మండలు లుమంబరఫలోప యానములయు, వెలయుచుండుగదా జగ
ద్వినుతచరిత.

వ. అనంతబ్రహ్మాండసంఘాతంబు లెవ్వనినిశ్వాసోచ్ఛ్వాస ద్వయంబున విడు
వంబడుచు నాహరింపంబడుచుండు నెవ్వనినిమేషోన్మేషంబుల నఖిలలోక
సముదయం బక్షిగుఁచుం బొడముచుండునట్టియఖిలలోకశరణ్యుండ వగు
నట్టిసీకు నమస్కారంబు,

తే. అమరవరులకునైన మహర్షిజనుల, కైన నీమాయఁగడవశఃక్యంబుగాదు
 హీనమతు లగువారికింకేమిచెప్ప, భక్తవత్సల జగదీశః పరమపురుష.
 తే. షణ్మానిజనవంద్య ముమ్మనీఃమాయవలన, దాటఁగాఁజేయుమేతదఃర్థంబు
 నిన్ను
 శరణుఁగంటిమి నీ పాదఃజలజ ముగము, కన్నమాకన్ననాధనంబైనఁగలదె.

క. శరణాగతజనభయనం, హరణాయ సమస్తమునిజః నార్చితశుభకృ
 చ్చరణాయ నిత్యనిర్మల, కరుణాయ సుధీనుతప్రిః కరణాయ నమః, 74
 వ. అని యిట్లు బహుప్రకారంబుల నద్దేవదేవుం బ్రణవించి మఱియు శ్రీ
 మహాఽక్షీనిట్లని వినుతించిరి. 75

—:దివిజమునిముఖులు ఁక్షీని నుతించుట:—

క. కమలా బుధజననుతపద, కమలాకరధృతనవీః కమలావిలస
 త్కమలావాసిని మమునీ, విమలకృపాలోకనమునః వీక్షింపఁగదే. 76
 తే. మణిమయస్వర్ణపూర్ణకుఁ భములుపూని. తవిలియిరుగడఁ గరికులేం
 ద్రములు గొల్వఁ
 జామరంబులుపూని నిఃర్ణవధూటు, తెలమిభజింప నలరున్ గొ
 లుతుమంబ

ఉ. నీకరుణావిలోకనముః నిల్పినచోఁ గులహీనుఁడు హయా
 నేకపహేమచామరమః ణీరమణీయవిభూషణాదికా
 స్తోకవిభూతిఁజెంది పరిః శుద్ధకులుం డన మించులేనిచో
 నాకనివాసుఁడు వెతలః సందుగదమ్మ జగత్కుటుంబినీ. 78

చ. ఉవిద లనంగుడంచు విబుః ధోత్తము లర్కతనూజుఁ డంచుశా
 త్రపులు కిరీటియంచు వసుధాః జనులెల్లఁ బ్రభుండటంచు బాం
 ధవులు సముద్రోడంచు వితః తంబుగ నెన్నుదు రెట్టిదుర్జన
 ప్రివరునినైన నీకరుణః పర్వినవాని సరోజగేహినీ. 79

మ. పురజి ద్దానవజి త్సుధాశనవరాం భోధీశ యత్యాధి పా
 శరరాడ్వహ్ని పరేతరాజ మరుదీ శానాదికం బైనయీ

సురబృంశంబు భవత్కృపాగరిమ స * క్షుద్రప్రభావంబుతో
నిరనాంసుగద కేశపాశజితము * జ్ఞేందిందిరా యిందిరా. 80

సజనని నీవుగలచో, నేజాతివిహీనునైన * నిలఁ గొలుతురు రా
రాజులుఁ గవిరాజులు బుధ, రాజులు గమికట్టి కడలి * రాయనిపట్టి. 81

మతిమఱివూను నుస్సురను * మందతఁ జెందుఁ గృశించుమాటికిఁ
వెతపడు నీచవ ర్తనుల * వేడఁగఁ జూచు విధిగా సళించు లో
భృతిచెడిక్రొంగుఁ జెంగగొను * నెట్టిమహోన్నతుఁడైన నీజగ
దితకరుణారసప్లుతని * రీక్షణమబ్బనివేశ శ్రీసతీ. 82

అతితరవేదశాస్త్రనిగ * మాంతపురాణకథావిధానవి
సృతుని దరిమ్రుజేయుదువు * చూడ నికృష్టఁ బ్రకృష్టభాగ్యసం
యతునిగఁ జేయుచుండుదు వ * హో పరికింప జగంబులందు స
ద్భుతముగదమ్మ నీమహిమ * తోయజనాభవిలాసినిమఁజే 83

కదిసి నిన్నిల్లాలి * గాఁ జేసికొనిగదా, హరి పురుషోత్తముం * డనఁగఁ
బరఁగఁ

దివిరి నీతోడ ను * ద్భవమునొందుటఁగదా, శశికి రాజత్వంబు * సంభవించె
గోరి నిన్ద్రారాపుఁ * గూతుఁగాంచుటఁగదా, వనరాశిరత్నాధి * వాసమయ్యె
దర్శింప * కునందనుఁడౌటచేఁగదా, మారుండుమోహ * నాకారుఁడయ్యె
నహహ భవదీయదివ్యనూ * హాత్యమెన్న, నలవికాదుగదమ్మ శే * మాహి

కైవఁ
గలితశుభగాత్రి * పరధిత * కాళరాత్రి, సకలలోకైకజనయిత్రి * జలధిపుత్రి.
అని వినుతించుచివిజమహర్నివరులం గనుంగొని యానందోత్ఫుల్లమాన
సుం డగుచుఁ బితామహుం డెట్లనియె.

— * బ్రహ్మ దేవాదులకు హితంబు బోధించుట * —

సురలార పరమసంయమి, వరులార సమస్తభవన * వండ్యుం డగు నీ
హరి నీక్షింపుడు మీకుం, జితరతశుభఫలము లిపుడ * చేతికివచ్చున్. 86
కనుఁగొనుఁ డిద్దేవునిలో, చనములు గలఫలము పూజ * సలుపుడుకరముల్
దనరుటకుఫలము జిహ్విక, యొనరుటకుఫలంబుపొగడు * మరగళయానుక.

శ్రీ శ్రుతులు గలఫల మిమ్మహాః శ్రీ న్నతునికథలు
 వినుడు చరణద్వయంబు గళి ల్లిసఫలంబు
 పాయకపదక్షిణంబులుః శ్రీ సేయుఁ డుత
 మాంగము గలఁదులకు మొక్కుఁ డచ్యుతునకు.

88

శ్రీ వినుడు సురలార మునులారవీనులలర, భావనారాయణునకు సద్భక్తి
 తోడ
 ధరణి జాగిలి మొక్కినః ధన్యతముఁడు, నిఖిలలోకైక పూజ్యుఁ డై నివ్వ
 టిల్లు

. ముద మొదవఁగ నీస్వామికిఁ, గదిసి ప్రవక్షిణము భక్తిఁ గావించుమహా
 సదమలతరమానసులకుఁ, బదపదమున నశ్వమేధః ఫలము లభించు 90

శ్రీ భృగుదినంబున నీడగఁ ద్విభున నెవ్వఁ, కవిరళంబుగ నభిషేకః మాచరించు
 వాఁడు నిస్తులశాశ్వతైశ్వర్యధుర్యుఁడగుచుధాత్రితలంబునః నతిశయిల్లు.

శ్రీ అవని నెవ్వండు భావనాః రాయణునకుఁ
 గుసుమమాలిక లర్పించుఁ గోర్కొమీఱ
 నతఁ డదభిసుఖావహం బైనయట్టి
 దివ్యదేహంబు దాల్చి వర్తించు దివిని.

92

శ్రీ భావనారాయణాహ్వయః స్వామిమోలఁ
 గడఁగి మంగళదీప మేః ఘనుఁడు నిలుపు
 నతనిఘోరాఘనిచయంబుః లభికి యుజకుఁ
 గమలమిత్రోదయమునఁ జేః కటులువోలె.

93

శ్రీ గుడపయోఘృతమిశ్ర మైః గుబులుకొను హ
 వివ్య మెవ్వఁడు స్వామి కః ర్పించు భక్తి
 వితతముగ నాతఁడు పునరాః వృత్తిరహిత
 శాశ్వతబ్రహ్మలోకైకః సౌఖ్యమొందు.

94

. ఇద్ధరణిధరుప్రసాదము, సుధాత్మం డగుచు ముదముః సాంపెసలార
 సిద్ధార్థమాత్ర మెవ్వఁడు, సిద్ధంబుగ మెసఁగునతఁడుః సిద్ధార్థుఁడగు 95

. అనిచెప్పి మఱియు నిట్లనియె,

96

భావనారాయణః దేవుని సేవింపఁ, దప్పక యే శేటః దవిలియేను
సంతసంబున ధనుః స్సంక్రమణంబుల, వాణీయుతుండనై వచ్చుచుండు
మీరును దప్పకః దారసమేతులై, వాల్మీకి నిచటికి వచ్చుచుండి
యిద్దేవు దర్శించి యెలమిఁ బ్రదక్షిణ, నలినతిపూజాభిః రతులనలరఁ
జేయుచుండుఁడు పూజ్యతః జెంది కడుఁగృ

తాఁడు లయ్యెద రెవ్వఁడీ హరికి ధన్వ
మాసమున నించుక హవిస్సః మర్పణంబు
చేసేనేని యతం డొందుః సిద్ధపదము.

97

ఒనర నుత్తరఫల్గునీ యుక్తమైన
హరిదినంబున వృషభంబుః నందు నినుఁడు
మలయునప్పడు వైశాఖః మాసమునను
రండు మీరించు మరలఁ బెంఁ బండువుగను.

98

వచ్చి మీరందఱుఁ వైశాఖమునఁ దార,సిలి యర్చనాద్యాభిః పేచనముల
జండనాగరుఘనః సారకాశ్మీరక, ద్రవధూపదీపనీః రాజనముల
మందార కేతకీః మల్లికా చంపక, నవతులసీదళః నివహములను
బనసరసాల రంః భానారికేళ ఖర్జూర కాదికఫలః స్తోమములను
భక్తిదైవాఱఁబాసీయః భక్ష్యభోజ్య, లేహ్యచోమ్యాదికముల నాఁభీకనేత్రు
భావనారాయణనిమహః ప్రభునిదృప్తుఁ, జేసి తత్కృపవడయుఁడీ ప్రి
తములొదవు.

భావనారాయణార్పితః పావనప్ర, సాదములుగొని వనుఁ డుమిఁ స్థానములకు
విష్విభునచుజ్జ్వవడసియేఁ టేటనిట్లు, వచ్చుచుండుఁ డునియమంబుఁ వాటిలంగ.
భావనారాయణనిమహః ప్రభునినీశు, భాసురంబగునైశాఖః మాసమునను
గనుచుఁబొగడుచు నుతులఁ కః ర్చకలనిడుచు, జనుఁడభీష్టఫలంబులఁ నెన
యుఁజుండి.

అని తెలుపుచున్నయప్పద్మసంభవునకు దివిజచువార్షి పుంగవు లిట్లని విన్న
వించిరి.

102

అఖిలాండనాయకః యబ్జగర్భ సమస్త, నిర్జరనాథ వాఁ ణీసహాయ
భావనారాయణః దేవునిసేవించి, సంతృప్తుఁడైయ మేఁ మెంతవార

మీ వె సమర్థుడఁగి వీక్షణధ్యానము, నుత్తిసపర్యాసము సమృద్ధులయందు
నైన నీయాజ్ఞగాఁగి దనక ప్రత్యబంబు, వాలెంబు నిచటికిఁగి వచ్చి దేవ
తే. దేవు బ్రహ్మాండనాయకుఁగి దివిజవంద్యు, నిందిరాధీశు సనకసఁగి నందవాది
పరమమునిగేయు బుధజనభాగధేయుఁ, గరము భజియించెదము భక్తఁ
వరద యనఘ.

వ. మఱియు నుత్కుల్లగండస్థలయుగభుండును బుండరీకదళాయతేక్షుండును
దరస్మిత చంద్రికావికాసాపసారితకలుషాంధకారుండును శంఖచక్రగదా
భయప్రదర్శకభుజోద్వలండును దనుమధ్యుండును శ్రీవత్సకౌస్తుభాంభోధి
తనయావాసతనుమధ్యుండును జగజ్జనధరుండును బీతకౌశేయవాసుండును
శారదాంభోజసంకాశపదద్యయరాజితుండును సర్వప్రభుండును నగు శ్రీమ
దాభవనారాయణమహాప్రభుసేవార్థంబు కళత్రబాంధవోపేతులమై ధను
రాస్తవైశాఖమాసంబుల నీవెంబడి వచ్చుచుండెదమని విన్నవించుచున్న
సమయంబున శంభుండు భావనారాయణస్వామి నిట్లని వినుతించె. 104

— శంభుండు భావనారాయణస్వామిని నుతించుట —

తే. మహియు సలిలంబుఁ దేజంబుఁ మారుతాభి

ములు మనోబుద్ధ్యహంకారఁ ములును భిన్న

సరణు లయ్యు నభిన్నతఁగి బరఁగి యేమ

హామహానిరూప మయ్యె నఁగి య్యనఘఁ గొలుతు.

105

వ. మఱియు నాబ్రహ్మ స్తంబపర్యంతంబు స్థావరజంగమాత్మకంబగు జగం
బెవ్వఁలీలాపరికరంబట్టి నీకునమస్కారంబు నేనునుజతుర్ముఖసోమసూర్య
పురందరాదిసమస్తదేవతలు నెవ్వనితనుభూతంబులమైతి మట్టిసికు నమస్తా
రం బీశ్వరత్వాభిమాను మగు మమబోల్లఁ బ్రతిబోధించుటకై నారదు
నకు ప్రీత్యంబును బురుషసంస్కరంబును బుత్త్రీశతోదయంబును దత్పంచ
త్వంబున సత్యంతదుఃఖంబును గల్పించి క్షణమాత్రంబునఁ గ్రమ్మి మ
హర్షింజేసి పరతంత్రుండవై పరఁగుచున్న నీమహాత్మ్యంబుదలియ నెవ్వం
డర్హుండు నీవు నాకిట్టినిశ్చలబుద్ధి యొసంగుమని ప్రార్థించుచున్న సమయం
బున నారదుండు హరికిట్లనియె.

106

—♦ నారదుండు హరిని వేడుకొనుట ♦—

తే. భావనారాయణ కృపాద్ధిఁ దేవదేవ, నిఖిలలోకశరణ్య నేఁ నిన్ను శరణు
నందును ననారతంబు నాఁ యందుఁ గలుగు, వత్సలత నిందునీవుండఁ

వలయుఁజుమ్మి

సీ. పుణ్యమానసు లైనపురుషులచేత నా, రాధ్యమానుండ వైరహినివారొ
సంగుతత్తత్కాలసముచితారాధనం, బులఁ దృప్తిఁబొందుచుఁనలర వారి
కీప్సితార్థఫలంబులిడుచు శ్రీదేవియు, భూదేవి నీశయుఁభుజగవిభుఁడుఁ
బతగేంద్రసేనేశఁపరివారములుఁ గొల్వ, వైకుంఠముననుండుఁవల నెసంగఁ

తే. జితరంబుగ నిమ్మహఁక్షేత్రమున వ. సింది యాశ్రితజనుల రక్షించు
చుండు

సర్పపురవాస భువనరక్షణవిలాస, భావనారాయణ మహానుభావదేవ.

క. మంగళమునీకు శ్రితజన, మంగళదాయక మునీంద్రమానసవిలస
ద్భ్రంఘాయమానవిగ్రహ, మంగళ మఖిలాండకోటిమహితపించుడా. 109

సీ. మజ్జళమస్తు రమాముఖాబుపతజ్జ, మజ్జళమస్తు భుజజ్జళయన
మజ్జళమస్తు సామజరాజపరిపాల, మజ్జళమస్తు విహజ్జగమన
మజ్జళమస్తు మన్మథసుందరాకార, మజ్జళమస్తు కల్మషవిభజ్జ
మజ్జళమస్తు కోమలదివ్యవిగ్రహ, మజ్జళమస్తు రథాజ్జహస్త

తే. మజ్జళం తే కమలజాణ్ణమహితజతర, సర్పపురవాస భక్తరక్షణవిలాస
భావనారాయణప్రభువర సమస్త, మజ్జళాని భవన్తుతేమదనజనక. 110

ఉ. మంగళ మిందిరావిమల ♦ మానసనవ్యసరోరుహాళిక్
మంగళ మాశ్రితావనస ♦ మగ్గికళావిలసద్గుణాళిక్
మంగళ ముగ్ధదానవతఁమస్సను వాయక రాళహేళిక్
మంగళ మండజప్రవర ♦ మంజులపాలిక్ దేవమాళిక్. 111

వ. అని యనేకప్రకారంబులఁ బ్రార్థించుచున్న నారదమునీందునినకు భగ
వంతుండు మేఘగంభీరవాక్యంబుల నిట్లనియె. 112

భగవంతుండు నారదునియెడఁ బ్రీతుఁడగుట.

సీ. నారద యిందు ర ♦ మారమణి భూవ, భూ నీశలను వేడ్క-తోడఁ గూడి
మానితచ్ఛత్రచా ♦ మరపాణు లగుదివ్య, సూరిజనుల్ గొల్వ ♦ సుభగలీల

నాశ్రితావళిక్లిప్తి • తార్థము లొసఁగుచు, నుర్మువైభవంబునఁనుండువాఁడ
భువి మదీయక్షేత్రములు నూటయెన్నిది, ౪లవందు సర్వసంగరయహావ్ర
తే. భావమెంతయునధికమై • పరఁగుదీనియైదుకోసులనందు చరాచరములు
మత్స్వరూపంబులునిజంబు • మదినెఱుంగు, వినుతగుణగణ్య నారద •
మునివరేణ్య.

౩. మూడుదినములిందు • ముద మొప్ప నెవ్వాడునిలిచియుండుభక్తినివ్వటిల్ల
నజ్జనుండు శతన • హస్తాశ్వమేధఫలంబుఁజెందునిశ్చయంబుగాఁగ. 114

• జనుఁ డీక్షేత్రము దర్శిం, చినఁ బుణ్యంబొదవుఁ బ్రణతిఁ • జేసినఘనపు
ణ్యున కపవర్గము కరతలమునకుఁవచ్చును నిజంబుఁమునివరతిలకా. 115

• నరుఁ డంత్యమునందుఁ గళేబర మిచ్చట విడిచె నేని • భవముక్తుండై
పరమపదప్రాప్తుండగు, సరియొదవనితీవి నార్య • జరులు సుతింపఁ. 116

—H గ్రంథ ఫలాదిస్తుతి. —

• అని యిట్లు భగవంతుండు నారదునకుంజెప్పి దివిజ్జర్ణివరులకు యథాస్థా
నంబునకుం బోవనాజ్ఞయొసంగిన నంత బ్రహ్మాదిదేవతలును నారదాది
మహర్షులును భావనారాయణస్వామికి నమఃకారంబు లొసంగి చనిరి.
మిక్కిలీకాసారసీరంబుల మునింగి భావనారాయణదేవుని దర్శించిననరుండు
శుభసంతతులఁబొంది పునర్జన్మరహితుండగు నీక్షేత్రమాహాత్మ్యంబువినిన
వినిపించినఁ బఠించిన లిఖించిన సజ్జనుండు విష్ణులోకప్రాప్తుండగు నని
కుంభసంభవుండు శానకునకుం జెప్పిన విని వసిష్ఠుం డంబరీషున కెఱిం
గించిన నతం డత్యంతసంతృప్తుఁడైతిరంగుం డయ్యె. 117

వలనొప్పబ్రహ్మకై • వర్షపురాణోక్తమైనసర్వసంగరమా • హాత్మ్యమలరు
నది యేను శాలివాహనశకాబ్దంబులు, పాటింపవేమునా • రూపులఁబ్బ
దా అగుభావమ • హావత్సరంబున. భావనారాయణ • దేవ దేవు
నానతివలన ని • ధ్లాంధ్రం బొనర్చి యా, స్వామికి దేవతా • చక్రవర్తి
కర్పణం బొనరించితి • నధికభక్తి నిమ్మహాపుణ్యచారిత్ర • మిద్దరిత్తి
నాసుధాకరతారాకృతుగుచు సజ, నొత్తములయిండ నేప్రాద్దుఁనుండుఁ

5. పరమకృపా వాల నిజ ధక్తజనావనశీల యోగిహృ
త్సరసరోమరాళ దివి ధన్యునిసంస్తుతిలోల దీనమం
దిరసురసాల సుప్రథిత నిర్మలకీర్తి విశాల యక్ష కి
న్నర నర సాధ్య ముఖ్యసుమ నస్సముదాయనితాంతపాలనా. 119

6. అక్షుద్రభుజపరాక్రమ, శిఖితవైలేయ నిఖిల శిష్టవిధేయా
చక్షుఃకర్ణకదంబౌ, ధ్యాయంగళయాన బుధవి తానవిధానా. 120

7. రలము, దర సుదర్శన శార్ల నందక ధారణా శుభకారణా
హరిహయప్రముఖాఖిలత్రిద శావనా మునిపావనా
సురవిరోధివరూఢిసీపరి శోషణా నతపోషణా
వరశకుంతకులాధిపాయక వాహనా నవమోహనా. 121

8. ద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కు శ్రీశ్వర కరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితా
సామ్రాజ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచి
గంగనామాత్యపుత్ర సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళా కౌశలాభిరామ
తిమ్మకవిసార్యభౌమ ప్రణీతం బైనసర్వపురత్రేతమాహాత్మ్యం
బనుపుణ్యచరిత్రంబునందు సర్వంబును
దృతీయాశ్వాసము.

